

5615 SAYILI KANUN SONRASI TÜM YÖNLERİYLE YATIRIM VE İSTİHDAMA YÖNELİK VERGİSEL TEŞVİKLER

Volkan AKSOYOĞLU^(*)

I - GİRİŞ

Bilindiği üzere Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyüme ile paralel olarak gelir dağılımının da aynı ölçüde ve toplumun her kesimine eşit şekilde paylaşılması her zaman sorun olmuştur. Bunun en önemli nedenlerinden birisi de bölgeler arası gelişmişlik düzeylerinin farklı olmasıdır. Ekonominin istikrarlı ve dengeli bir şekilde büyümesini sağlayarak, milli gelirdeki artıştan sosyal, ekonomik ve bölgesel olarak toplumun tüm kesimlerinin adil bir şekilde payını almasını sağlamak ise ancak yatırım ve istihdamın toplam olarak artırılması ve daha da önemlisi bu artışın bölgesel olarak adil dağılımı ile mümkündür. Bunun en önemli aracı ise teşvikler sağlamaktır.

Tam da bu noktada kanun koyucu ülke genelinde istihdamın artırılması ve bu istihdamın ekonomik gelişmişlik düzeyi düşük olan yörelerde gerçekleştirilmesi suretiyle, ülkemizdeki bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarını azaltmak amacıyla 29.01.2004 tarih ve 5084 sayılı Kanun ile vergi ve sigorta primi teşviki, enerji desteği ve yatırımlara bedelsiz arsa ve arazi temini gibi bir takım teşvikler getirmiştir. Ancak bir çok düzenlemede olduğu gibi Kanunda yürürlüğe girdiği tarihten bu yana gerek teşviklerden yararlanma şartları gerekse teşvik süreleri olsun bir çok değişiklik yapılmıştır.

Biz bu çalışmamızda yatırım ve istihdamın artırılmasına yönelik bu teşviklerin her birisini (uygulamadan yararlanacak-yararlanamayacak mükellefler, fiilen çalışma zorunluluğu, teşvikten yararlanamayacak işlemler, uygulamanın başlama ve sona erme tarihleri gibi) ayrıntılı olarak ve tarihsel süreç içerisinde 5350 sayılı Kanun ve son olarak da 5615 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler çerçevesinde açıklamaya çalışacağız.

2- TEŞVİK KAPSAMINDA OLAN İLLER:

29.01.2004 tarih ve 5084 sayılı Kanunun (1) 2.maddesi ile teşvik kapsamında olan iller teşvikin türüne göre ayrı ayrı belirtilmiştir. Buna göre;

a) Vergi ve sigorta primi teşvikleri ile enerji desteği açısından, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı, 1500 ABD Doları veya daha az olan iller ile **(5350 sayılı Kanununun 1.maddesi ile 1/4/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere eklenen ibare)** bu iller dışında kalan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan illeri,

b) Bedelsiz arsa ve arazi temini açısından, (a) bendindeki iller ile kalkınmada öncelikli yöreler kapsamındaki diğer illeri, kapsar.

Vergi ve sigorta primi teşvikleri ile enerji desteği alınabilecek iller:

^(*) Vergi Denetmeni

Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı, 1500 ABD Doları veya daha az olan iller

Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı, 1500 ABD Doları veya daha az olan iller					
ADIYAMAN	918,24 \$	DİYARBAKIR	1.313,44\$	MUŞ	578,12 \$
AFYON	1.262,94\$	DÜZCE	1.142,43\$	ORDU	1.063,96\$
AĞRI	568,23 \$	ERZİNCAN	1.158,36\$	OSMANIYE	1.158,55\$
AKSARAY	965,78 \$	ERZURUM	1.061,29\$	SİİRT	1.111,11\$
AMASYA	1.438,50\$	GİRESUN	1.443,17\$	SİNOP	1.459,12\$
ARDAHAN	842,39 \$	GÜMÜŞHANE	1.075,44\$	SİVAS	1.398,57\$
BARTIN	1.061,01\$	HAKKARİ	835,72 \$	ŞANLIURFA	1.007,68\$
BATMAN	1.215,72\$	İĞDIR	854,73 \$	ŞIRNAK	638,43 \$
BAYBURT	1.016,75 \$	KARS	885,76 \$	TOKAT	1.370,32\$
BİNGÖL	795,03 \$	KİRŞEHİR	1.488,03\$	UŞAK	1.435,75\$
BİTLİS	645,78 \$	MALATYA	1.416,53\$	VAN	859,29 \$
ÇANKIRI	1.136,30\$	MARDİN	983,18 \$	YOZGAT	852,12 \$

Yukarıdaki illerin yanı sıra 5350 sayılı Kanunla (2) yapılan değişiklik ile 01/04/2005 tarihinden itibaren aşağıdaki illerde teşvik kapsamına alınarak vergi ve sigorta primi teşviki ile enerji desteğinden yararlanacak il sayısı 49'a yükseltilmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan iller

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan iller	
ARTVİN	-0,26018
ÇORUM	-0,32761
ELAZIĞ	-0,10131
K.MARAŞ	-0,34968
KARAMAN	-0,09852
KASTAMONU	-0,37558
KİLİS	-0,41175
KÜTAHYA	-0,20684
NEVŞEHİR	-0,07483
NİĞDE	-0,35582
RİZE	-0,1784
TRABZON	-0,18582
TUNCELİ	-0,40003

Bunun yanı sıra 04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmî Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunun (3) 24.maddesinin (D) bendi ile 5084 sayılı Kanuna geçici 2.madde eklenerek, gelir vergisi stopajı, sigorta primi ve enerji desteği

teşviklerinden bu Kanunun yayımı tarihi olan **04/04/2007** tarihinden itibaren 5 yıl süreyle, bu maddelerdeki şartları taşımaları kaydıyla Gökçeada ve Bozcaada'daki işletmeler de yararlanacaktır.

Ayrıca söz konusu illerdeki fert başına gayri safi yurt içi hasıla tutarının 2002 ve 2003 yıllarında 1500 ABD Dolarının üstüne çıkmasının ya da belirlenen illerin dışındaki illerde 2001 yılından daha sonraki dönemlerde gayri safi yurt içi hasıla tutarının 1500 ABD Dolarının altında olmasının veya 2003 yılı sonrasında belirtilen illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeks değerlerinin değişmesinin teşvik uygulaması açısından herhangi bir önemi bulunmamakta olup, önemli ve esas olan 2001 yılı için belirlenen gayri safi yurt içi hasıla tutarının 1500 ABD Doları veya altında olması ve 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değerinin eksi olmasıdır.

Bedelsiz arsa ve arazi teşviki alınabilecek iller:

Bedelsiz arsa ve arazi temini açısından kapsama yukarıda belirtilen illerin yanı sıra kalkınmada öncelikli yöre kapsamındaki Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada İlçeleri), Karabük, Kırıkkale, Samsun ve Zonguldak illeri de girmektedir.

3- GELİR VERGİSİ STOPAJI TEŞVİKİ:

3-1- Uygulamadan Yararlanacak Olan

Mükellefler:

3-1-1 5615 sayılı Kanun Öncesi:

Gelir vergisi stopajı teşviki uygulamasından yararlanabilecek mükellefler ile ilgili olarak 5084 sayılı Kanun ile yapılan ilk düzenlemede;

- **1 Ekim 2003 tarihinden itibaren** Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı 1500 ABD Doları veya daha az olan illerde **yeni işe başlayan** gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile (**sayısı ne olursa olsun**).

- **1 Ekim 2003 tarihinden önce** belirtilen illerde işe başlamış olanların, bu tarihten önce SSK'ya vermiş oldukları en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında (**1 seri nolu Yatırım ve İstihdamı Teşvik**

Tebliğ (4)ne göre Mayıs,Haziran, Temmuz,Ağustos/2003 dönemine ait bordrodaki Ağustos döneminde belirtilen işçi sayısı dikkate alınacaktır bildirdikleri işçi sayısına ilaveten **yeni işe aldıkları işçiler** (sayısı ne olursa olsun) için yararlanılabilmekteydi.

Görüleceği üzere yasanın ilk halinde teşvik uygulaması için herhangi bir sayı şartı düzenlenmemiş, 01/10/2003'den sonra işe başlayanlar için sayıları ne olursa olsun, 01/10/2003'den önce işe başlayanlar ise için sadece artırdıkları işçiler için uygulanmak üzere, bu teşvikten yararlandırılmakta idi.

Ancak daha sonra 5350 sayılı Kanunun 2'inci maddesi ile 01/04/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5084 sayılı Kanunun "Gelir vergisi stopajı teşviki" başlıklı 3'üncü maddesi değiştirilmiştir. Uygulamanın nasıl olacağı ile ilgili olarak ise 2 seri numaralı Teşvik Tebliği (5) yayımlanmıştır. Buna göre **31.12.2008 tarihine kadar** uygulanmak üzere, kapsama giren illerde, ki bu iller yukarıda da açıklandığı üzere 01/04/2005 tarihinden itibaren 49'a yükseltilmiştir,

- **1.4.2005 tarihinden itibaren** yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin **en az 30 işçi çalıştırması koşuluyla** bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile,

- **1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış mükelleflerin** 1.1.2005 tarihinden önce SSK'ya vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgelerindeki işçi sayısını en az % 20 oranında artırmaları **ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması** koşuluyla, bu işyerlerinde çalıştırılan toplam işçi sayısını geçmemek üzere, artırdıkları işçi sayısı ile mevcut işçilerden artırdıkları işçi sayısının iki katı kadar işçinin, ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisi ile sigorta primleri işveren paylarının, organize sanayi ve endüstri bölgelerinde tamamı, diğer yerlerde ise % 80'i alınmayacaktır.

Görüleceği üzere 5350 sayılı yasa ile teşvik şartları ağırlaştırılarak daha önce işçi sayısının teşvik uygulaması için önemi yok iken 1/4/2005 tarihinden itibaren işe başlayanlar için asgari 30 işçi çalış-

tırma zorunluluğu, bu tarihten önce işe başlayanlar için ise işçi sayısını en az % 20 artırılarak çalıştırılan toplam işçi sayısının 30'a çıkartılması şartı getirilmiştir.

5350 sayılı Kanunun geçici 1'inci maddesinde yapılan düzenleme ile de, 01/04/2005 tarihinden önce 5084 sayılı Kanunda yer alan gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanmaya hak kazanmış olan mükelleflerin, eski hüküm çerçevesinde teşvikten yararlanmaya devam etmelerine imkân tanınmıştır.

Konu ile ilgili 3 seri nolu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Genel Tebliğinde (6) 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanmak üzere yatırımlara başlayan ve bu Kanunda değişiklik yapan 5350 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 18/05/2005 tarihine kadar yatırımlarını tamamlayamamış olan mükelleflerden, 01/10/2003-01/04/2005 tarihleri arasında tebliğde belirtilen işlemlerden herhangi birini gerçekleştirmek suretiyle yatırıma başladığını belgeleyenlerin de eski hükümler çerçevesinde gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanmaya hak kazanmış mükellefler kapsamında değerlendirileceği ve dolayısıyla işçi sayısı ne olursa olsun bu teşvik unsurundan yararlanabilecekleri belirtilmiştir.

3-1-2 5615 sayılı Kanun Sonrası:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5615 sayılı Kanunun 24. maddesi ile 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü ve 4 üncü maddelerinin birinci fıkralarının (a) bentlerinde geçen "**otuz**" ibareleri "**on**" olarak, (b) bentleri ise "**1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden asgari on işçi çalıştıranların iş yerlerinde fiilen çalışan işçilerin,**" şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliğin yürürlük tarihi ise maddenin yayım tarihi olan 2007/Nisan ayı izleyen aybaşıdır.

Görüleceği üzere 04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren

5615 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile daha önce 01/04/2005 tarihinden sonra belirtilen illerde yeni faaliyete başlayan ve asgari 10 işçi çalıştıran mükellefler bu teşvikten yararlanamıyor iken artık 01/04/2005 tarihinden sonra belirtilen illerde yeni faaliyete başlayan mükellefler fiilen ve devamlı olarak asgari 10 işçi çalıştırmaları şartıyla bu teşvikten yararlanabileceklerdir. 5615 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki hükümlere göre teşvikten yararlanan mükellefler yani asgari 30 işçi çalıştıran mükelleflerinde bu uygulamadan yararlanacağı tabiidir.

Ayrıca yine 5615 sayılı yasa öncesinde **1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış mükelleflerin** 1.1.2005 tarihinden önce SSK'ya vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgelerindeki işçi sayısını en az % 20 oranında artırmaları **ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması** koşuluyla, bu işyerlerinde çalıştırılan toplam işçi sayısını geçmemek üzere, artırdıkları işçi sayısı ile mevcut işçilerden artırdıkları işçi sayısının iki katı kadar işçinin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisi organize sanayi ve endüstri bölgelerinde tamamı, diğer yerlerde ise % 80'i terkin ediliyorken, yapılan düzenleme ile artık **1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış mükelleflerin** bu teşvikten yararlanması için kanunun yayımını izleyen ay başından itibaren asgari 10 işçi çalıştırması yeterli olacaktır.

Böylece uygulamanın kapsamı daha da genişletilmiş ve daha çok KOBİ denilen küçük ve orta boy ölçekli işletmelerin yanında çok daha küçük çaplı çalışan işletmelerde kapsama dahil edilmiştir. Ancak yapılan bu düzenleme ile öteden beri var olan istihdam şartının kaldırılması, hem daha önce bu teşviklerden yararlanabilmek için ek istihdam yaratan (en az 30 işçi) işletmeler üzerinde hem de kanunun esas amacı olan istihdam artışının sağlanması üzerinde olumsuz etki yaratacaktır.

3-2- Gelir Vergisi Stopaj Teşvikinin Süresi:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5615 sayılı Kanunla 5084 sayılı Kanunun gelir vergisi stopajı teşvikini düzenleyen 3'üncü maddesinde yapılan değişiklik Kanunun yayım tarihi olan 2007/Nisan ayını takip eden ay başından

itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, yeni uygulama ilk olarak 2007 yılının Mayıs ayı ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisi için geçerli olacak ve bu teşvik 31/12/2008 tarihine kadar uygulanacaktır. Dolayısıyla, son uygulama da 2008 yılının Aralık ayı ücretleri üzerinden hesaplanacak gelir vergisi için geçerli olacaktır.

Ancak 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesine 16.7.2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun (7) 55'inci maddesi ile (h) bendi eklenmiş, buna göre 5084 sayılı kanunun yayımını izleyen (yayım tarihi 06-02-2004) tarihten itibaren azami iki yıl içerisinde tamamlanan yeni yatırımlarda, 3, 4 ve 6'ncı maddelerde yer alan destek ve teşvikler, bu maddelerde yer alan sürelerle bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacaktır.

Daha sonra 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendinde 5350 sayılı yasa ile değişiklik yapılmış ve buna göre, bu Kanun kapsamına giren illerde 31/12/2007 tarihine kadar tamamlanan yeni yatırımlar için gelir stopaj vergisi teşviki, sigorta işveren hissesi primi teşviki ve enerji desteği maddede yer alan süreye yani 31/12/2008 tarihine bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacaktır. Örneğin, 31/12/2006 tarihinde tamamlanan bir yatırım için 2011 yılının Aralık ayına kadar teşvikten yararlanılacaktır.

Ve son olarak 26.12.2006 tarihli 5568 sayılı Kanun (8) ile 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendi tekrar değiştirilmiş, 5084 sayılı Kanundaki destek ve teşviklerin ilgili maddelerdeki sürelerle bağlı olmaksızın 31.12.2007 tarihine kadar tamamlananlar için 5 yıl, 31.12.2008 tarihine kadar tamamlananlar için 4 yıl, 31.12.2009 tarihine kadar tamamlananlar için 3 yıl süreyle uygulanacağı hükme getirilmiştir. Buna göre de bu teşvikler eğer tekrar değişiklik yapılmaz ise şu an için en geç 31/12/2012 tarihine kadar uygulanabilecektir.

3-3- Gelir Vergisi Stopaj Teşvik Tutarının

Hesaplanması ve Teşvikin Uygulanması:

5615 sayılı Kanun sonrası Gelir Vergisi Stopaj Teşviki, 1/4/2005 tarihinden itibaren belirtilen illerde faaliyete başlayan ve asgari 10 işçi çalıştıranlar

ile 1/4/2005 tarihinden önce faaliyete başlayıp asgari 10 işçi çalıştıranların iş yerinde fiilen çalıştırdıkları işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisine uygulanmakta, bu şekilde hesaplanan gelir vergisinin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı diğer yerlerdeki iş yerleri için ise % 80'i verecekleri muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden gelir vergisinden terkin edilmektedir. Gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanacak olan mükelleflerin bu bildirim ne şekilde yapacakları, beyannameyi ne şekilde dolduracakları ve beyanname ekinde ne gibi belgeler bulunduracakları ile ilgili ayrıntılı açıklamalar 2 seri nolu Yatırım ve İstihdamı Teşviki Genel Teblinde yapılmıştır.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus 01/04/2005 tarihinden önce işe başlayıp, 5084 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5350 sayılı kanunun Geçici 1.maddesine göre eski hükümlerden yararlanmaya devam eden yani asgari işçi çalıştırma zorunluluğu bulunmayan işletmeler 5615 sayılı yasa ile yapılan değişiklik sonrasında da bu teşvikten asgari işçi şartı aranmadan yararlanabileceklerdir.

Ayrıca 5615 sayılı Kanunla terkin edilecek tutara ilişkin getirilen sınırlamada bir değişiklik yapılmamıştır. Buna göre terkin edilecek tutar, eskiden olduğu gibi yeni işe alınan işçi sayısı ile asgari ücret üzerinden ödenmesi gereken verginin çarpımı sonucu bulunacak tutarın organize sanayi ve endüstri bölgelerindeki iş yerlerinde tamamını, diğer yerlerdeki iş yerlerinde ise % 80'ini aşamayacaktır. Bu işlem çalıştırılan işçi bazında değil uygulamadan yararlanabilen işçi sayısı dikkate alınarak toplu olarak yapılacaktır.

Konuyu çeşitli örneklerle açıklamaya çalışalım.

Örnek-1: (A) Limited Şirketi, ev tekstili ürünleri imalatı faaliyetinde bulunmak üzere 01/08/2005 tarihinde Uşak İlinde açtığı işyerinde 25 işçi, Kahramanmaraş İlindeki işyerinde ise 35 işçi çalıştırmaktadır. Şirket faaliyete geçtiği 01/08/2005 tarihinden 01/05/2007 tarihine kadar bu iş yerlerindeki işçi sayısını aynen muhafaza etmiş, ancak 01/05/2007 tarihinden itibaren işçi sayısı Uşak ilindeki işyerinde

12, Kahramanmaraş ilindeki iş yerinde ise 15 işçiye düşmüştür.

Kurumlar vergisi mükellefi olan (A) Limited Şirketinin 01/08/2005 tarihinde faaliyete başlaması nedeniyle bu tarihte yürürlükte olan uygulamaya göre Uşak ilindeki işyerinde asgari 30 işçi çalıştırılma şartına uyulmadığından bu iş yerinde çalıştırılan işçiler için teşvikten yararlanamayacak, Kahramanmaraş ilindeki işyerinde ise 35 işçi çalıştırıldığından işçilerin tamamı için gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilecektir. 01/05/2007 tarihi itibarıyla ise işçi sayısı Uşak ilindeki işyerinde 12, Kahramanmaraş ilindeki iş yerinde ise 15 işçiye düşmüştür. 5615 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile şirket 01/04/2005 tarihinden sonra faaliyete başladığından bu işyerlerinde asgari fiilen 10 işçi çalıştırması teşvik uygulaması için yeterli sayıldığından hem Uşak hem de Kahramanmaraş ilindeki işçilerin tamamı için gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanabilecektir.

Örnek-2: 01/04/2005 tarihinden önce 10/09/2004 tarihinde işe başlayan kurumlar vergisi mükellefi (X) Ltd.Şti.'nin Kanun kapsamında bulunan Çorum ilindeki işyeri için 01/01/2005 tarihinden önce ilgili idareye vermiş olduğu en son aylık prim ve hizmet belgesindeki işçi sayısı 25 kişidir. 01/06/2005 tarihinde 10 işçi daha alınmış ve işçi sayısı 35 kişiye ulaşmıştır. Bu durumda şirket ister 5084 sayılı yasanın 5350 sayılı yasa ile değişmeden önceki hükümlerini yani işçi sayısı ne olursa olsun çalışan işçilerin tamamı için (35 işçi), isterse şartları gerçekleştirdiğinden 5350 sayılı yasa ile değiştirilen hükümlerini, yani yaratılan ek istihdam (10 işçi) ile mevcut işçilerden artırılan istihdamın iki katı tutarındaki (10x2=20) işçiler için (toplam olarak 30 işçi) bu teşvikten yararlanabilecektir. Mükellefin yeni düzenlemeden yararlandığını varsayarsak, 2005/Temmuz ayında 2005/Haziran ayına ilişkin olarak vereceği muhtasar beyannameye bu işyerinde yaratılan ek istihdam (10 işçi) ve mevcut işçilerden (ek istihdam x2) 20 kişi olmak üzere toplam 30 işçi için teşvikten yararlanacaktır.

Ancak 01/05/2007 tarihinden itibaren bu işyerindeki işçilerin sayısının 15'e düşmesi ve işyerinde de

bu işçilerden fiilen 8 kişinin çalışması durumunda, eğer eski hükümler yürürlükte olsa idi bu şirket gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanamayacaktı. Ancak 5615 sayılı kanunla yapılan düzenleme sonrasında 01/04/2005 tarihinden önce işe başlayanlar işyerinde asgari 10 işçi çalıştırması şartıyla **fiilen bu işyerinde çalıştırdıkları işçiler** için bu teşvikten yararlanabilecektir. Buna göre şirket 2007/Haziran ayında 2007/Mayıs ayına ilişkin olarak vereceği muhtasar beyannamede işyerinde fiilen çalıştırdığı 8 işçi için bu teşvikten yararlanabilecektir.

Örnek-3: Gelir Vergisi mükellefi olan Bay (A)Teşvik kapsamına dahil Tokat ilindeki **organize sanayi bölgesinde** bulunan işyerinde 01/04/2005 tarihinden sonra 01/06/2005 tarihinde faaliyete başlamış ve 01/06/2005 -01/05/2007 tarihleri arası 25 işçi çalıştırmış, 01/05/2007 tarihinden itibaren ise halen 15 işçi çalıştırmaktadır. Bu işçilerden 2007/Mayıs ayı ücretleri üzerinden kesilmesi gereken gelir vergisi tutarının ise 1.650 YTL olduğunu varsayalım.

Mükellef 01/04/2005 tarihinden sonra faaliyete başladığından 01/06/2005-01/05/2007 tarihleri arasında bu teşvikten yararlanabilmesi için asgari 30 işçi çalıştırması gerekiyordu. Ancak bu şartı gerçekleştirmediğinden bu tarihler arası bu teşvik unsurundan yararlanamamıştır. 01/05/2007 tarihinden itibaren ise 5615 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile 01/04/2005 tarihinden sonra işe başlayan mükellefler için asgari 30 işçi çalıştırma şartı 10 işçiye düşürüldüğünden mükellef bu şartı gerçekleştirmiştir.

Bu durumda, mükellefin teşvik kapsamında olan 15 işçi dolayısıyla muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden mahsup edilmek suretiyle terkin edilecek tutar, kapsamdaki işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanan vergi tutarı ile kapsamdaki işçi sayısının asgari ücret üzerinden hesaplanan vergi ile çarpılması sonucu bulunan tutardan düşük olanı olacaktır. Asgari ücret üzerinden hesaplanan vergi ile işçi sayısının çarpımı sonucu bulunan tutar (84,38x15=) 1.265,70 YTL, hesaplanan vergiden (1.650 YTL) daha düşük olduğundan terkin edilecek tutar 1.265,70 YTL olacaktır. Ayrıca her bir işçi için ayrı ayrı hesaplama yapılmayacak teşvikten yararlanan işçiler için toplu olarak yapılacaktır.

Örneğimizdeki işletme organize sanayi bölgesi dışında bir yerde faaliyette bulunsa ise o zaman terkin edilecek tutar, asgari ücret üzerinden hesaplanan vergi ile işçi sayısının çarpımı sonucu bulunan tutarın % 80'i olan (1.265,70 x 0,80) **1.012,56 YTL** kadar olacaktır.

Örnek-4: Teşvik kapsamındaki Çankırı ilinde bulunan döner sermayeli bir kuruluş olan (X) Devlet Hastanesi ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde temizlik hizmeti ihalesini alan (A) Anonim Şirketinin, bu hastanede temizlik hizmetinde 50 işçi çalıştırması veya aynı ilde bulunan belediye ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde yapım işleri ihalesini alarak bu yapım işinde 100 işçi çalıştırması hallerinde, işçi sayısının Kanunda öngörülen asgari işçi sayısının çok üzerinde olmasına rağmen 5084 sayılı Kanunun 7.maddesine göre kamu kurum ve kuruluşlarınca 2886 ve 4734 sayılı Kanunlara göre ihalesi yapılan hizmet işleri teşvik kapsamı dışında olduğundan (A) Anonim Şirketi hiçbir şekilde bu işlerde çalıştırdıkları işçiler için gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanamayacaktır.

3-4- Gelir Vergisi Stopaj Teşviki İle İlgili

Özellikli Durumlar:

Gelir Vergisi Stopaj Teşviki uygulaması ile ilgili olarak aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bunlar;

1- Uygulamadan sadece gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olanlar yararlanacağından, gelir veya kurumlar vergisine tabi olmayan, örneğin adi, kolektif ve adi komandit şirketlerin, teşvik uygulamasından yararlanması mümkün değildir. Teşvikin uygulanmasında faaliyet konusu ile tam veya dar mükellefiyet esasında vergilendirilmenin bir önemi bulunmamaktadır.

2- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait iktisadi işletmeler kurumlar vergisi mükellefi olması koşuluyla bu teşvikten yararlanacaktır.

3- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler ile

ilgili olarak yaratılan istihdam artışları nedeniyle gelir vergisi stopajı teşviki uygulanmayacaktır. Bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşlarınca 2886 ve 4734 sayılı Kanunlara göre veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden ihalesi yapılan inşaat işleri (köprü, baraj, okul, kamu binası yapımı gibi) ile ulaşım, temizlik, güvenlik işleri gibi hizmet işleri teşvikten yararlanamayacaktır.

4- Devlet İhale Kanunu ile Kamu İhale Kanununa göre kamu kurum ve kuruluşlarınca ihalesi yapılan veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan her türlü mal teslimi işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Kanun kapsamına dahil illerde faaliyette bulunan işletmeler gerekli diğer koşulları sağlamaları halinde teşvikten yararlanabileceklerdir.

5- Gelir vergisi stopajı teşviki sadece kapsama dahil illerde bulunan işyerlerinde fiilen çalıştırılan işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanacak gelir vergisi açısından geçerlidir. Bu işyerlerine ilişkin bordrolarda gösterilmiş olsa dahi fiilen bu işyerlerinde çalışmayan işçiler açısından teşvikten yararlanmak mümkün değildir. İzin, hastalık ve benzeri nedenlerle işyerinde bulunulmaması halleri fiilen çalıştırma olarak kabul edilmez.

6-Teşvikten yararlanan mükelleflerin sonradan yapılan tespitlerde teşvikten yararlanma şartlarına haiz olmadıklarının belirlenmesi halinde tahakkuk ettirilerek terkin edilen verginin, Vergi Usul Kanunu ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde gerekli müeyyideler uygulanarak tahsil edilecektir.

7- Ayrıca 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinde;

- 1.10.2003 tarihinden sonra özelleştirme kapsamında devir alınan işletmeler hariç olmak üzere, mevcut ve faaliyette bulunan işletmelerin devredilmesi, birleşmesi, bölünmesi veya nevi değiştirmesi,

- Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad veya unvan veya bir iş birimi olarak açılması,

- Yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması,

- Şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi, gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan işlemlerin bu kanunla getirilen teşviklerden yararlanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

4- SİGORTA PRİMİ İŞVEREN PAYLARI TEŞVİKİ:

4-1 Uygulamadan Yararlanacak Olan

Mükellefler:

4-1-1 5615 Sayılı Kanun Öncesi:

Sigorta Primi işveren payı teşviki uygulamasından yararlanabilecek mükellefler ile ilgili olarak 5084 sayılı Kanun ile yapılan ilk düzenleme aşağıdaki gibidir.

"31.12.2008 tarihine kadar uygulanmak üzere, 2 nci maddenin (a) bendi kapsamındaki illerde,

- **1.10.2003 tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, bu iş yerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile,**

- **1.10.2003 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu tarihten önce ilgili idareye vermiş oldukları en son dört aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilâve olarak yeni işe aldıkları ve bu iş yerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçiler için,**

17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için % 80'i Hazinece karşılanır.

Hazinece karşılanacak tutar, organize sanayi ve endüstri bölgelerindeki iş yerleri için 506 sayılı Kanunun 78 inci maddesi uyarınca belirlenen kazanç alt sınırına göre hesaplanan işveren hissesi prim tutarını, diğer yerlerdeki iş yerleri için 506 sayılı Kanunun 78 inci maddesi uyarınca belirlenen kazanç alt sınırına göre hesaplanan işveren hissesi prim tutarının % 80'ini aşamaz."

Görüleceği üzere yasanın ilk halinde teşvik uygulaması için herhangi bir sayı şartı düzenlenmemiş, 01/10/2003 tarihinden sonra işe başlayanlar için sayıları ne olursa olsun bu işyerinde çalıştırdıkları

işçiler, 01/10/2003 tarihinden önce işe başlayanlar ise için sadece ilave olarak işe aldıkları ve fiilen bu işyerinde çalıştırdıkları işçiler için uygulanmak üzere, 506 sayılı Kanununun 72 ve 73'üncü maddeleri uyarınca prime esas kazançları üzerinden tahakkuk ettirilecek primlerin işveren hissesinin bir kısmı veya tamamı Hazinece karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

Hazinece karşılanacak tutar ise, organize sanayi ve endüstri bölgelerinde 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78'inci maddesi uyarınca belirlenen kazanç alt sınırına göre hesaplanan prim tutarını, diğer yerlerdeki iş yerleri için ise aynı prim tutarının % 80'ini aşmayacaktır.

Ancak daha sonra 5350 sayılı Kanunun 3'üncü maddesi ile 01/04/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5084 sayılı Kanunun "Sigorta Primi İşveren Hissesi Teşviki" başlıklı 4'üncü maddesi değiştirilmiştir. Buna göre;

" 31.12.2008 tarihine kadar uygulanmak üzere, kapsama giren illerde,

- 1.4.2005 tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin en az 30 işçi çalıştırma koşuluyla bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçilerin,

- 1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 1.1.2005 tarihinden önce idareye vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgelerindeki işçi sayısını en az % 20 oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması koşuluyla, bu işyerlerinde çalıştırılan toplam işçi sayısını geçmemek üzere, artırdıkları işçi sayısı ile mevcut işçilerden artırdıkları işçi sayısının iki katı kadar işçinin,

Prime esas kazançları üzerinden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin; organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için yüzde sekseni Hazinece karşılanır.

Hazinece karşılanacak tutar, işçi sayısı ile Sosyal Sigortalar Kanununun 78 inci maddesi uyarınca

belirlenen prime esas kazanç alt sınırına göre hesaplanan işveren hissesi prim tutarının çarpımı sonucu bulunacak değer üzerinden, yukarıda belirtilen oranlara göre saptanan tutarı aşamaz.

İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Kuruma verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin işçi hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şarttır. Bu maddeye göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazinece Kuruma yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilir."

01/04/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yapılan bu değişiklik ile sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanabilmek için daha önceki uygulamanın aksine 1/4/2005 tarihinden itibaren işe başlayanlar için asgari 30 işçi çalıştırma şartı, bu tarihten önce işe başlayanlar için ise işçi sayısını en az % 20 artırılarak çalıştırılan toplam işçi sayısının 30'a çıkartılması şartı getirilmiştir.

Ancak 5350 sayılı Kanunun geçici 1'inci maddesinde yapılan düzenleme ile, 01/04/2005 tarihinden önce 5084 sayılı Kanunda yer alan sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanmaya hak kazanmış olan mükelleflerin, eski hükümler çerçevesinde teşvikten yararlanmaya devam etmelerine imkân tanınmıştır.

Yine yapılan değişiklik ile 01/04/2005 tarihinden itibaren bu teşvik unsurundan yararlanabilmek için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Kuruma verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin işçi hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şartı getirilmiştir. Bu maddeye göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde ise, Hazinece Kuruma yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenden tahsil edilecektir.

4-1-2 5615 Sayılı Kanun Sonrası:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunun 24. maddesi ile 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü ve 4 üncü maddelerinin birinci fıkralarının (a) bentlerinde geçen "otuz" ibareleri "on" olarak, (b) bentleri ise "1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden asgari on işçi çalıştıranların iş yerlerinde fiilen çalışan işçilerin" şeklinde değiştirilmiştir. Yürürlüğü ise yayımı izleyen aybaşıdır.

Görülebileceği üzere 04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile daha önce 01/04/2005 tarihinden sonra belirtilen illerde yeni faaliyete başlayan ve asgari 10 işçi çalıştıran mükellefler bu teşvikten yararlanamıyor iken artık 01/04/2005 tarihinden sonra belirtilen illerde yeni faaliyete başlayan mükellefler asgari 10 işçi çalıştırmaları şartıyla bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler için bu teşvikten yararlanabileceklerdir. 5615 sayılı yasa ile değiştirilmeden önceki hükümlere göre teşvikten yararlanan mükellefler yani asgari 30 işçi çalıştıran mükelleflerinde bu uygulamadan yararlanacağı tabiidir.

Ayrıca yine 5615 sayılı yasa öncesinde **1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış mükelleflerin** 1.1.2005 tarihinden önce SSK'ya vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgelerindeki işçi sayısını en az % 20 oranında artırmaları **ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması** koşuluyla, bu işyerlerinde çalıştırılan toplam işçi sayısını geçmemek üzere, artırdıkları işçi sayısı ile mevcut işçilerden artırdıkları işçi sayısının iki katı kadar işçi için bu teşvikten yararlanıyor iken, yapılan düzenleme ile artık **1.4.2005 tarihinden önce işe başlamış mükelleflerin** bu teşvikten yararlanması için kanunun yayımını izleyen ay başından itibaren yani 2007/Mayıs ayından itibaren asgari 10 işçi çalıştıranların bu iş yerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçiler için bu teşvikten yararlanabileceklerdir.

4-2- Sigorta Primi İşveren Hissesi Teşvikinin**Süresi:**

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunla 5084 sayılı Kanunun sigorta primi işveren hissesi teşvikini düzenleyen 4'üncü maddesinde yapılan değişiklik Kanunun yayım tarihi olan 2007/Nisan ayını takip eden ay başından itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, yeni uygulama ilk olarak 2007 yılının Mayıs ayı ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesi için geçerli olacak ve bu teşvik 31/12/2008 tarihine kadar uygulanacaktır. Dolayısıyla, son uygulama da 2008 yılının Aralık ayı ücretleri üzerinden hesaplanacak gelir vergisi için geçerli olacaktır.

Ancak 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesine 16.7.2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun (7) 55'inci maddesi ile (h) bendi eklenmiş, buna göre 5084 sayılı kanunun yayımını izleyen (yayım tarihi 06-02-2004) tarihten itibaren azami iki yıl içerisinde tamamlanan yeni yatırımlarda, 3, 4 ve 6'ncı maddelerde yer alan destek ve teşvikler, bu maddelerde yer alan sürelerle bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacaktır.

Daha sonra 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendinde 5350 sayılı yasa ile değişiklik yapılmış ve buna göre, bu Kanun kapsamına giren illerde 31/12/2007 tarihine kadar tamamlanan yeni yatırımlar için gelir stopaj vergisi teşviki, sigorta işveren hissesi primi teşviki ve enerji desteği maddede yer alan süreye yani 31/12/2008 tarihine bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacaktır. Örneğin, 31/12/2006 tarihinde tamamlanan bir yatırım için 2011 yılının Aralık ayına kadar teşvikten yararlanılacaktır.

Ve son olarak 26.12.2006 tarihli 5568 sayılı Kanun (8) ile 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendi tekrar değiştirilmiş, 5084 sayılı Kanundaki destek ve teşviklerin ilgili maddelerdeki sürelerle bağlı olmaksızın 31.12.2007 tarihine kadar tamamlananlar için 5 yıl, 31.12.2008 tarihine kadar tamamlananlar için 4 yıl, 31.12.2009 tarihine kadar tamamlananlar için 3 yıl süreyle uygulanacağı

hükmü getirilmiştir. Buna göre de bu teşvikler eğer tekrar değişiklik yapılmaz ise şu an için 31/12/2012 tarihine kadar uygulanabilecektir.

4-3- Sigorta Primi İşveren Hissesi Teşvik Tutarının Hesaplanması ve Teşvikin Uygulanması:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunla yapılan değişiklik Kanunun yayımını izleyen aybaşından itibaren yürürlüğe gireceğinden, değişiklik sonrası ilk uygulama 2007/Mayıs ayına ait bildirimlere uygulanacaktır. Buna göre sigorta primi işveren hissesi teşviki, 1/4/2005 tarihinden itibaren belirtilen illerde faaliyete başlayan ve asgari 10 işçi çalıştıranların bu işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile 1/4/2005 tarihinden önce faaliyete başlayıp asgari 10 işçi çalıştıranların bu iş yerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçilerin prime esas kazançları üzerinden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin; organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamına, diğer yerlerdeki iş yerleri için % 80'ine uygulanacaktır.

Tabidir ki, bu teşvik unsurundan yararlanabilmek için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Kuruma vermeleri ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin işçi hissesine isabet eden tutar ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı ödemiş olmaları şarttır. Kapsama dahil olan illerde bulunan iş yerleri dolayısıyla birden fazla bordro verilmesi durumunda ise işçi sayısı olarak, ilgili işkolu veya sektörde faaliyet gösteren işletmelere ilişkin bordrolardaki işçi sayısının toplamı dikkate alınacaktır.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus 01/04/2005 tarihinden önce işe başlayıp, 5084 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5350 sayılı kanunun Geçici 1.maddesine göre eski hükümlerden yararlanmaya devam eden yani asgari işçi çalıştırma zorunluluğu bulunmayan işletmeler 5615 sayılı

yasa ile yapılan değişiklik sonrasında da bu teşvikten asgari işçi şartı aranmadan yararlanabileceklerdir.

Diğer taraftan, gerek 5084 sayılı Kanunun 5350 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 4 üncü maddesi uyarınca 36 ilde faaliyette bulunduğu halde, **sartları yerine getirmedeğinden teşvikten yararlanma hakkı kazanamamış, gerekse 01/04/2005 tarihinden itibaren yine bu illerde yeni işe başlayanlar**, ancak yeni hükümler çerçevesinde, yani en az 10 sigortalı çalıştırma koşulunun yerine getirilmesi kaydıyla teşvikten yararlanabileceklerdir.

Ayrıca Hazinece karşılanacak tutara ilişkin getirilen sınırlamada bir değişiklik yapılmamıştır. Buna göre Hazinece karşılanacak tutar, işçi sayısı ile Sosyal Sigortalar Kanununun 78 inci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırına göre hesaplanan işveren hissesi prim tutarının çarpımı sonucu bulunacak değer üzerinden, yukarıda belirtilen oranlara göre saptanan tutarı aşamayacaktır.

Konuyla ilgili olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayımlanan 16-344 ek sayılı Genelgede (9);

"4.1- 5350 sayılı Kanunla 5084 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklik uyarınca, uygulamadan yararlanmak için aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içinde Kuruma verilmiş olması gerekmektedir. Bu hüküm gereği aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilmiş olması halinde, bu tür belgelerdeki sigorta primlerinin sigortalı ve işveren hisselerinin tümünün işverenlerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yine, işveren tarafından 5350 sayılı Kanunun yürürlükte bulunduğu sürede kapsama giren sigortalılardan dolayı düzenlenen asıl nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içinde verdiği halde, bu işverenlerce daha sonra aynı dönemlere ilişkin olarak yasal süresi dışında ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgesi verilmesi veya bu belgelerin yasal süresi geçirildikten sonra Kurumca resen düzenlenmesi durumunda teşvik hükümlerinden yararlandırılmayacaktır.

4.2- İşveren hissesine ait sigorta primlerinin Hazinece karşılanabilmesi için sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile varsa Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şart olup, işveren tarafından ödenmesi gereken sigorta primlerinin geç ödenmesi halinde, Hazinece Kuruma yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı, işverenlerden tahsil edilecektir.

.....

4.6- 5350 sayılı Kanun kapsamına giren işyerlerinin, organize sanayi veya endüstri bölgelerinde bulduklarının, organize sanayi bölgesi yönetim kurulundan veya ticaret ya da sanayi odalarından alınacak bir belge ile kanıtlanması gerektiğinden, bu belgenin Kurumumuza verilmemesi halinde, sigorta primlerinin işveren hissesinin %80'inin Hazinece karşılanması yoluna gidilecektir. Söz konusu belge başlangıçta bir kez verilecek olup, değişiklik olmadığı sürece takip eden aylarda tekrar verilmeyecektir.

.....

5.2- Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinin sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanmak için gerekli olan şartları, müteakip aylarda da taşıyıp taşımadıkları düzenli olarak kontrol edilerek, gerekli şartları taşımadıklarının anlaşılması halinde teşvikten yararlandırılmayacak ve bu aylar için yersiz olarak Hazinece karşılanmış olan bir prim varsa, bu prim 506 sayılı Kanununun 80 inci maddesi de nazara alınarak gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilecektir.

.....

Teşvik uygulaması işveren değil, işyeri bazında yapılacağından, aynı işverenin gerek kapsama giren birden fazla ilde, gerekse kapsama giren aynı ilde birden fazla işyerinin olması durumunda, her bir işyeri Kanunun aradığı şartları yerine getirip getirmediği yönünden ayrı ayrı değerlendirilecektir.” Şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur.

5615 sayılı Kanun sonrası teşvik tutarlarının hesaplanmasının ne şekilde olacağını çeşitli örneklerle açıklamaya çalışalım.

Örnek 1: (X) Anonim Şirketi, 01/07/2005 tarihinde Van İlinde faaliyete geçen işyerinde 20 sigortalı çalıştırmaktadır. 01/05/2007 tarihi itibarıyla ise sigortalı sayısı 15 kişi olmuştur. Buna göre bu şirket 01/04/2005 tarihinden sonra faaliyete başladığından 5615 sayılı yasa öncesine kadar, asgari 30 işçi çalıştırma şartı olduğundan, bu teşvik unsurundan yararlanamıyorken, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren asgari işçi çalıştırma miktarı 10 işçiye düşürüldüğünden işyerinde çalıştırılan 15 işçi için 2007/Mayıs ayına ait bildirimden itibaren bu teşvik uygulanabilecektir.

Örnek 2: 01.01.2005 tarihinden önce Kuruma verilmiş olan 2004/Kasım ayına ait aylık prim ve hizmet belgesindeki sigortalı sayısı 25 olan Kütahya'daki (B) Anonim Şirketinin 2005/Nisan ayında sigortalı sayısını 30'a çıkarmış olması ve 01/05/2007 tarihi itibarıyla de halen fiilen 30 işçi çalıştırmış olması halinde, 2004/Kasım ayındaki mevcut sigortalılarına göre istihdamı % 20 oranı üzerinde artırmış ve asgari 30 sigortalı barajına ulaşmış olması nedeniyle, 5 ilave sigortalı ve mevcut (25 sigortalı) sigortalının içinden ilave sigortalının 2 katı kadar sigortalı için bu kanundan yararlanacak, yani toplam (5+10) 15 sigortalının **01/04/2005-01/05/2007 tarihleri arasında** işveren hissesine ait sigorta primleri Hazinece karşılanacak iken, 01/05/2007 tarihinden itibaren 5615 sayılı Kanun sonrasında işyerinde fiilen çalışan 30 işçi için de bu teşvikten yararlanılacaktır.

Örnek 3: (A) Limited Şirketi, süt ürünleri imalatı faaliyetinde bulunmak üzere 01/07/2005 tarihinde Ağrı İlinde açtığı işyerinde 20 sigortalı, Ardahan İlindeki işyerinde ise 35 sigortalı çalıştırmaktadır. Ve bu sayı 01/05/2007 tarihi itibarıyla de aynıdır.

Buna göre; (A) Limited Şirketi 01/04/2005 tarihinden sonra faaliyete başladığından, 01/07/2005-01/05/2007 tarihleri arası, Ağrı ilindeki işyerinde asgari 30 sigortalı çalıştırılma şartını yerine getirilmediğinden, bu iş yerinde çalıştırılan sigortalılar için teşvik hükümlerinden yararlanamayacak, Ardahan ilindeki işyerinde ise 35 sigortalı çalıştırıldığından, sigortalıların tamamı için sigorta primi işveren

hissesi teşvikinden yararlanabilecektir. 01/05/2007 tarihinden itibaren ise 01/04/2005 tarihinden itibaren faaliyete geçen işletmeler için asgari işçi miktarı 10 kişiye düşürüldüğünden hem Ağrı hem de Ardahan ilindeki iş yerlerinde çalıştırılan sigortalıların tamamı için sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanabilecektir.

Örnek 4: Kapsama giren Malatya ilinde 2005/Haziran ayında organize sanayi bölgesinde faaliyete geçen (A) Limited Şirketinde öteden beri 12 kişinin sigortalı olarak çalıştığı ve bu Kanundan yararlanacak sigortalı sayısının 2007/Mayıs ayı itibarıyla 12 kişi olduğunu, bu kişilerin asgari ücretle çalıştığını ve 2007/Mayıs ayına ait aylık prim ve hizmet belgesinin yasal süresi içinde Kuruma verildiğini düşünelim. Buna göre bu mükellef 5615 sayılı Kanun öncesi hiçbir şekilde bu teşvikten yararlanamıyorken 2007/Mayıs dönemi itibarıyla teşvikten yararlanmaya başlayacaktır. Bu durumda hazinece karşılanacak sigorta primi işveren hissesi miktarı ise aşağıda hesaplandığı gibi olacaktır.

Sigorta primine esas kazanç asgari ücret olduğundan, bir sigortalı için ödenecek sigorta primi tutarı $562,50 \times \% 34,5 = 194,06$ YTL olacaktır. Bu miktarın $(562,50 \text{ YTL} \times \% 20,5) = 115,31$ YTL'lik kısmı işveren hissesi olduğundan, bu Kanundan yararlanacak olan (12) sigortalı için aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde hesaplanacak olan **1.383,75 YTL** tutarındaki sigorta primi işveren hissesi tutarı Hazinece karşılanacaktır.

Bu bağlamda, sigortalı hissesine ilişkin prim tutarının tamamının $(194,06 \times 12 = 945 \text{ YTL})$ işveren tarafından yasal **süresi içinde ödenmesi halinde, 1.383,75 YTL** tutarındaki sigorta primi işveren hissesi tutarı Hazineden istenecektir.

SPEK (YTL)	Sigortalı Hissesi % 14	İşveren Hissesi % 20,5	Toplam Sigorta Prim Tutarı % 34,5
6.750 YTL	945 YTL	1.383,75 YTL	2.328,75 YTL

Buna karşın, sigortalı hissesine isabet eden 945 YTL tutarındaki primin yasal süresi geçtikten sonra ödenmiş olması halinde, toplam prim tutarı olan

2.328,75 YTL üzerinden ödeme tarihine kadar gecikme zammı hesaplanarak, işverenden, gecikme zammı tutarı ile sigortalı hissesi olan 945 YTL prim tutarı tahsil edilecek ve tahsilatı müteakip 1.383,75 YTL tutarındaki sigorta primi işveren hissesi Hazinece istenecektir.

Örneğimizdeki işyeri organize sanayi veya endüstri bölgesi dışında kurulu olması ve aylık prim ve hizmet belgesinin süresinde verilmiş ve karşılığı primlerin de yine yasal süresi içinde ödenmiş olması halinde, Hazinece karşılanacak olan prim tutarı işveren hissesinin % 80 yani $(1.383,75 \text{ YTL} \times 0,80)$ **1.107 YTL** olacaktır.

Örnek 5: Uşak'ta organize sanayi bölgesinde bulunan ve 1.1.2005 tarihi itibarıyla tescil edilmiş olan (X) Limited Şirketinin 2007/Mayıs dönemi itibarıyla 15 sigortalı işçisi olduğu ve bu işçilerden işyerinde fiilen çalışan işçi sayısının 4 kişi olduğu varsayıldığında 5615 sayılı yasa sonrası 5084 sayılı Kanunun değişik 4.maddesinin (b) bendine göre işletme 01/04/2005 tarihinden önce faaliyete başlaması, 15 işçi çalıştırması ve bu işçilerden işyerinde fiilen çalışan işçi sayısının 4 olması nedeniyle ve teşvik kapsamına giren sigortalı sayısı 4 olacaktır. Teşvik kapsamına giren sigortalıların prime esas kazançlarının sırasıyla 1.500 , 1.250, 1.150 ve 562,50 YTL olduğu varsayıldığında, Hazinece karşılanacak ve işverence ödenecek olan prim tutarı aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde olacaktır.

Sigortalı (1)	SPEK (YTL) (2)	Toplam Sigorta Prim Tutarı % 34,5 (3)	Sigortalı Hissesi % 14 (4)	İşveren Hissesi % 20,5 (5)	Hazinece Karşılanacak Tutar (Asgari Ücret x 20,5) (6)	İşverence Ödenecek SSK. Primi 4+ (5-6)
A	1.500	517,50	210,00	307,50	115,31	402,19
B	1.250	431,25	175,00	256,25	115,31	315,94
C	1.150	396,75	161,00	235,75	115,31	281,44
D	562,50	194,06	78,75	115,31	115,31	78,75

Tabloda da görüleceği üzere hazinece karşılanacak tutar Sosyal Sigortalar Kanununun 78 inci maddesi uyarınca belirlenen sigorta prime esas kazanç alt sınırına göre , ki bu da asgari ücret tutarıdır, hesaplanan işveren hissesi prim tutarından fazla olamayacağından asgari ücret üzerinde ücret ödeyen mükelleflerin işveren hisselerinin sadece bir kısmı hazinece karşılanabilecektir.

4-4- Sigorta Primi İşveren Hissesi Teşviki İle İlgili Özellikli Durumlar:

Sigorta primi işveren hissesi teşviki uygulamasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bunlar;

1- Uygulamadan sadece gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olanlar yararlanacağından, gelir veya kurumlar vergisine tabi olmayan, örneğin adi, kolektif ve adi komandit şirketlerin, teşvik uygulamasından yararlanması mümkün değildir. Teşvikin uygulanmasında faaliyet konusu ile tam veya dar mükellefiyet esasında vergilendirilmenin bir önemi bulunmamaktadır.

2- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait iktisadi işletmeler kurumlar vergisi mükellefi olması koşuluyla bu teşvikten yararlanacaktır.

3- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan hizmet ve yapım işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetler ile ilgili olarak yaratılan istihdam artışları nedeniyle sigorta primi işveren hissesi teşviki uygulanmayacaktır.

Bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşlarınca 2886 ve 4734 sayılı Kanunlara göre veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden ihalesi yapılan inşaat işleri (köprü, baraj, okul, kamu binası yapımı gibi) ile ulaşım, temizlik, güvenlik işleri gibi hizmet işleri teşvikten yararlanamayacaktır.

4- Devlet İhale Kanunu ile Kamu İhale Kanununa göre kamu kurum ve kuruluşlarınca ihalesi yapılan veya uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan her türlü mal teslimi işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Kanun kapsamına dahillerde faaliyette bulunan işletmeler gerekli diğer koşulları sağlamaları halinde teşvikten yararlanabileceklerdir.

5- Bu teşvik kapsamında Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

Gelir vergisi stopajı teşviki ve sigorta primi işveren hissesi teşviki ile ilgili uygulamalar yapılan yasal düzenlemeler çerçevesinde tarihsel olarak aşağıda tablo halinde açıklanmıştır.

01/10/2003-01/04/2005 Tarihleri Arası Uygulama	01/10/2003 Tarihinden	Önce İşe Başlanmış İse	Yaratılan ek istihdam kadar yararlanır.	
		Sonra İşe Başlanmış İse	Çalıştırdıkları işçi sayısı ne olursa olsun iş yerinde fiilen çalıştırdıkları işçi sayısı kadar yararlanır.	
01/04/2005 – 01/05/2007 Tarihleri Arası Uygulama	01/04/2005 Tarihinden	Önce İşe Başlanmış İse	5350 sayılı Kanunun Geç.1.mad.göre değişiklik öncesi şartları gerçekleştirenler	Eski hükümlere göre yani 01/10/2003 tarihinden önce işe başlamış ise yaratılan ek istihdam, sonra işe başlamış ise iş yerinde fiilen çalıştırdıkları işçi sayısı kadar yararlanır.
			5350 sayılı Kanunun Geç.1.mad.göre yeni uygulamadan yararlanmak isteyenler	Mevcut işçi sayısını en az % 20 artırmak ve toplamda en az 30 işçiyi çalıştırmak şartıyla, Yaratılan ek istihdam + mevcut işçilerden ise yaratılan ek istihdamın 2 katı kadar işçi için yararlanır.
		Sonra İşe Başlanmış İse	En az 30 işçi çalıştırmak şartıyla bu işyerinde çalıştırdıkları işçiler için yararlanır.	
5615 sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklik Sonrası 01/05/2007 Tarihinden Sonraki	01/04/2005 Tarihinden Önce İşe Başlanmış İse	En az 10 işçi çalıştıranların bu iş yerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçiler için yararlanır.		
	01/04/2005 Tarihinden Sonra İşe Başlanmış İse	En az 10 işçi çalıştırmak şartıyla bu işyerinde çalıştırdıkları işçiler için yararlanır.		

5- ENERJİ DESTEĞİ:**5-1- Enerji Desteği Verilecek Sektörler:**

Günümüzde üretim faaliyetlerinde en çok şikayet edilen konulardan biride girdi maliyetlerinin yüksek olmasıdır. 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla getirilen enerji desteği ile enerji giderlerinin, çalıştırılan işçi sayısı ve faaliyet gösterilen yer ile doğru orantılı olarak % 20 ile organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu işletmeler için % 50, diğer alanlarda kurulu işletmeler içinse % 40'ı arasında değişen oranlarda Hazinece karşılanması öngörülmektedir.

Enerji desteği teşviki kapsamına 5084 sayılı Kanunun ilk düzenlemesinde Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına GSYİH miktarları 1500 ABD Doları veya daha az olan 36 tane il girmekte iken ile 5350 sayılı yasa ile 01/04/2005 tarihinden itibaren bu iller dışında kalan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan 13 il daha kapsama alınmıştır. Bunun yanı sıra son olarak 5615 sayılı Kanunun 24.maddesinin (D) bendi ile 5084 sayılı Kanuna eklenen geçici 2.madde uyarınca bu Kanunun yayımını izleyen aybaşından itibaren 5 yıl süreyle, bu maddelerdeki şartları taşımaları kaydıyla Gökçeada ve Bozcaada'daki işletmeler de kapsama dahil edilmiştir.

Enerji desteği sağlanacak faaliyet alanları ise şunlardır.

- hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil)
- seracılık
- soğuk hava deposu
- imalat sanayi
- madencilik
- turizm konaklama tesisi
- eğitim
- sağlık
- sertifikalı tohumculuk (01/04/2005'ten itibaren geçerli olmak üzere 5350 sayılı yasa ile eklenmiş)

- organik ve biyoteknolojik tarım, (01/05/2007 tarihinden geçerli olmak üzere 5615 sayılı Kanun ile eklenmiş)

- kültür mantarı yetiştiriciliği ve kompostu (01/05/2007 tarihinden geçerli olmak üzere 5615 sayılı Kanun ile eklenmiş)

5-2- Enerji Desteğinin Uygulanma Esasları İle İlgili Yapılan Düzenlemeler :

5084 sayılı Kanunun "Enerji Desteği" başlıklı 6.Maddesinin son fıkrasında bu maddenin uygulanmasına yönelik asgari kapasiteleri belirlemeye Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı yetkili olduğu belirtilmiştir. Buna istinaden Enerji Desteğinin uygulanmasıyla ilgili sektörler itibariyle asgari kapasite miktarları 9.6.2004 tarih ve 25487 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1.3.2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe giren "Enerji Desteğinin Uygulanmasına İlişkin 1 no.lu Tebliğ'in (10) 2 numaralı ekinde belirlenmiştir. Buna göre Tebliğin ekinde yer alan sektörlerde aranacak asgari kapasitelerin bazıları aşağıdaki gibidir.

a) İmalat Sanayi:

-Un : Asgari 1000 ton/gün buğday işleme kapasiteli tesisler.

-Yem: Asgari 80 ton/saat yem üretim kapasiteli tesisler.

-Makarna: Asgari 100 ton/gün makarna üretim kapasiteli tesisler.

- İrmik: Asgari 150 ton/gün üretim kapasiteli tesisler.

-Salça: Asgari 1500 ton/gün domates işleme kapasiteli tesisler.

-Bisküvi: Asgari 150 ton/gün üretim kapasiteli tesisleri.

b) Hayvancılık:

- Besicilik: 500 büyükbaş/dönem (veya 1000 küçükbaş dönem) besicilik ve kesimhane entegrasyonu aranır.

- Süt Hayvancılığı:150 büyükbaş/dönem (veya 1000 küçükbaş/dönem) yetiştiricilik + süt işleme entegrasyonu şartı aranır.

-Tavukçuluk:

i) Et tavukçuluğunda asgari 120.000 adet/dönem yetiştiricilik + asgari 3000 adet/saat kesim hane kapasiteli tesisler.

ii) Yumurta tavukçuluğunda ise asgari 100.000 adet yetiştiricilik ve yem üretimi entegrasyonu aranır.

-Soğuk Hava Depoculuğu: Asgari 1000 m2 kapalı alan içeren tesisler.

Ancak daha sonra Enerji Desteğinin uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığı tarafından yayımlanan 2005/1 nolu "Enerji Desteğinin Uygulanmasına İlişkin 2 nolu Tebliğ"i ile (11) yeniden belirlenmiştir. Buna göre daha önce enerji desteği sağlanacak sektörler için asgari kapasitelerin yer aldığı 2004/1 nolu tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır. 2005/1 nolu tebliğ ile de asgari kapasiteler ile ilgili demir-çelik sektörü hariç (bu sektörde asgari 4.000.000 ton/yıl üretim kapasitesinin altında sıvı çelik üreten ve/veya çelik haddeleyen yeni kurulacak veya faaliyette bulunan işletmeler enerji desteğinden yararlanamaz) herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Ancak 2005/1 nolu tebliğde destekten yararlanabilmek için istenen belgeler arasında kapasite raporunun bulunması ve enerji desteği miktarının il düzeyinde kurulan "Enerji Desteği Komisyonu" tarafından belirlenmesi nedeniyle belirtilen sektörlerin birinde faaliyet gösteren her bir işletmenin destekten yararlanıp yararlanamayacağı bu komisyon tarafından her işletmenin kendi kapasitesine göre tespit edilecektir. Bu nedenle bu teşvik unsurundan yararlanmak isteyen mükelleflerin, kapasiteleri 2004/1 nolu tebliğdeki belirtilen asgari kapasitelerin altında olsa dahi 2005/1 nolu tebliğde belirtilen belgeler ile bu komisyona müracaat etmeleri gerekecektir. Buna göre enerji desteğinin uygulama esasları, il düzeyinde Enerji Desteği Komisyonu kurulması, komisyonun çalışması, enerji desteği ile ilgili başvurular ve aranacak bilgi ve belgelerle diğer önemli hususlarla ilgili 2005/1 nolu tebliğde şu açıklamalar yapılmıştır;

"Uygulama Esasları

Madde 4- Kanun kapsamında enerji desteği uygulamasının yürütülebilmesini teminen Vali veya Vali tarafından tayin edilen Vali yardımcılarının

birisinin başkanlığında il düzeyinde bir "Enerji Desteği Komisyonu" kurulur. Kurulacak komisyona, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı (Vergi Dairesi), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (SSK İl Müdürlüğü), Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş ve ya elektrik dağıtım şirketlerinden ve varsa OSB'nden birer temsilci katılır.

Komisyonca, ilde bulunan işletmelere ait ilk kez uygulanacak enerji desteği talepleri ile destekten yararlanılmaya başlandıktan sonraki müracaatlara ilişkin talepler değerlendirilir. Komisyon, işletmelerin enerji desteğine yönelik müracaatlarında yer alan beyanlar ile Kanun kapsamında yer alan diğer desteklere yönelik beyanların uyumlu olup olmadığını da gözetir.

Tebliğ kapsamında enerji desteğinden yararlanacak tesisler ile, bu tesislerin destekten hangi oranda yararlanacakları Komisyonca tespit edilir.

Enerji desteği uygulamasının başlamasından sonra işletmelerin, her ay destek kapsamında olan tesisteki elektrik tüketim miktarı ve kullanım bedelini gösteren fatura aslı, fatura bedelinin ödendiğini gösteren belge ve Sosyal Sigortalar Kurumu onaylı prim ve hizmet belgeleri Komisyona iletilir. Komisyon, işletmelerin taleplerini değerlendirmenin yanı sıra, enerji desteğinden yararlanan işletmelerin prim ve hizmet belgeleri değişimlerini de kontrol eder.

Müracaat usul ve esasları

Madde 5- Enerji desteğinden yararlanılabilmesi için, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğüne ilk kez yapılacak müracaatta aşağıdaki bilgi ve belgeler aranır.

a) Firmayı temsil ve ilzama yetkili firma temsilcisi/temsilcileri tarafından imzalanmış dilekçe,

b) Ek 2'deki örneğe uygun olarak hazırlanmış Bilgi Formu,

c) Yeni kurulan işletmeler için şirket kuruluşuna yönelik TTSG, faaliyette olanlar için şirket kuruluşu ile nihai durumu gösterir TTSG,

d) Ek 3'teki örneğe uygun olarak hazırlanmış taahhütname,

e) Mevcut işletmeler için 2004 yılı Kasım ayına ait prim ve hizmet belgesi,

f) Su ürünleri ve seracılık alanında faaliyette bulunan tesisler için Tarım İl Müdürlüğünden alınacak kapasite raporu, turizm-konaklama tesislerinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca düzenlenen Turizm İşletme Belgesi, eğitim alanında faaliyet gösteren tesislerde Milli Eğitim Bakanlığından alınacak Özel Öğretim Kurumları Ruhsatnamesi, sağlık alanında faaliyet gösteren tesislerde Sağlık Bakanlığından alınacak Özel Hastane Açılış ve Mesul Müdürlük Ruhsatı,

g) Diğer tesislere yönelik kapasite raporu,

h) Elektrik abone no ve destekten yararlanılacak döneme ait elektrik enerjisi tüketimi değerlerini gösterir ödemesi yapılmış fatura,

ı) Vergi dairesi adı ve hesap no, aktarım yapılacak T.C. Ziraat Bankası şube adı ve hesap no'su. Enerji desteği uygulamasının başlamasını müteakip ise,

i) Firmayı temsil ve ilzama yetkili firma temsilcisi/temsilcileri tarafından imzalanmış dilekçe,

j) Enerji desteğine konu olan aya ait prim ve hizmet belgesi,

k) Elektrik abone no ve destekten yararlanılacak döneme ait elektrik enerjisi tüketimi değerlerini gösterir ödemesi yapılmış fatura ve ödeme belgesi ile müracaat edilir.

Müracaatlar Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğünce Tebliğ hükümleri çerçevesinde ön incelemeye alınır ve varsa talep edilen bilgi ve belgelere yönelik eksikler, destekten yararlanacak işletmecilere tamamlattırılarak müracaatların nihai değerlendirilmesinin yapılması için komisyona sunulur.

Komisyonda Kanuna ve Tebliğe uygun bulunan tesislere ilişkin bilgiler Ek 4'teki formatta listelenir ve Müsteşarlığa gönderilir. Müracaata ilişkin tüm bilgi ve belgeler ile listelerin birer örneği Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü nezdinde saklanır.

Madde 6 - Komisyonca belirlenen enerji desteği tutarları, genel bütçeden ayrılan kaynaktan Komisyonun Müsteşarlığa müracaat sırası dikkate alınarak, Müsteşarlıkça Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası aracılığı ile işletmelerin T.C. Ziraat Bankasındaki hesaplarına aktarılır.

Madde 7 - Kanun kapsamında aynı firmaya ait birden fazla tesisin bulunması halinde her bir tesis için ayrı ayrı müracaatta bulunulması gerekmektedir. Aynı adreste, aynı firmaya ait farklı işkollarında tesis bulunması halinde sadece 3 üncü maddede belirtilen yatırım konularına ilişkin tesisler dikkate alınır.

Tesis Tanımı

Madde 9- .....

Enerji desteğinden yararlanacak tesiste bulunan istihdamın tespitinde, söz konusu tesise ait SSK İşyeri Numarası altında işveren ve ilgili mevzuatta belirtilen araçlarca istihdam edilen toplam işçi sayısı dikkate alınır.

Tesisin kiralanması durumunda, kiralayanın kendi adına SSK İşyeri Numarası alması ve elektrik aboneliğini devralması halinde kiralyan enerji desteğinden yararlanabilir.

Desteğe esas harcamalar

Madde 15- İşletmelerin elektrik enerjisi giderinin hesaplanmasında, eski dönem borçları, gecikme faizleri ve KDV hariç olmak üzere, desteğe konu aya ait "Enerji ve Güç Bedelleri" toplamı dikkate alınır. Enerji desteği uygulaması, elektrik enerjisinin temin edildiği kurum veya kuruluşlarca düzenlenmiş ve bedeli peşin olarak fatura döneminde ödenmiş fatura değerleri dikkate alınarak yapılır. Ödemenin geciktirilmesi veya taksitlendirilmesi durumunda faturada belirlenen tutarın tamamının ödenmesini müteakip enerji desteği uygulaması yapılır.

Müeyyide

Madde 19- Komisyonca yanlıştır ya da yanıltıcı bilgi ve belge sunulması, belgelerde tahrifat yapılması veya haksız olarak fazla ödeme yapıldığının tespiti halinde, yararlanılan enerji desteği 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde tahsil olunur.

Madde 20- Uygulamalarda ortaya çıkacak tereddüt ve ihtilaflarda Müsteşarlığın görüşleri doğrultusunda işlem yapılır."

5-3- Enerji Desteğinden Yararlanacak**Mükellefler:****5-3-1- 5615 Sayılı Kanun Öncesi:**

01/10/2003 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 5084 sayılı teşvik yasası ile yapılan ilk düzenlemede enerji desteği uygulamasından yararlanabilmek için;

(1) İşletmelerin imalat sanayi, madencilik, hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil), seracılık, soğuk hava deposu, turizm-konaklama tesisi, eğitim ve sağlık alanlarında faaliyet göstermeleri ve sözü geçen tebliğde belirtilen asgari kapasitelerde olmaları,

(2) Yeni işe başlayan işletmelerin, faaliyete geçmelerinden sonra, fiilen ve sürekli olarak asgari 10 işçi çalıştırmaları,

(3) 1.10.2003 tarihinden önce yukarıdaki sektörlerde faaliyete geçmiş olan işletmelerin, 1.10.2003 tarihinden önce ilgili idareye bildirmiş oldukları işçi sayılarını fiilen ve sürekli olarak en az % 20 oranında artırmaları, mevcut işçi sayısına % 20 ilave yapıldığında toplam istihdamın 10'un altında kalması halinde ise istihdam sayısının 10'a tamamlanması, gerekmektedir. İlave istihdamın tespitinde ise, 1.10.2003 tarihinden önce en son verilen 2003 yılına ilişkin ikinci dönem sigorta prim bordrosunda beyan edilen işçi sayısı dikkate alınıyordu. Ayrıca fiilen ve sürekli olarak çalıştırılan işçi sayısının tespitinde, **bir takvim yılının en az 3/4'ünde çalıştırılmış işçi sayısı esas alınıyordu.**

Ancak daha sonra 01/04/2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5350 sayılı Kanun ile maddede değişiklik yapılmış ve teşvikten yararlanacak sektörlerle **sertifikalı tohumculuk da** eklenerek asgari işçi çalıştırma miktarları sektörler itibariyle farklılaştırılmıştır. Buna göre 01/04/2005 tarihinden itibaren enerji desteği uygulamasından yararlanabilmek için;

(1) 1.4.2005 tarihinden itibaren faaliyete geçen, fiilen ve sürekli olarak;

- hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil), seracılık, **sertifikalı tohumculuk** ve soğuk hava deposu yatırımlarında asgari **on**;

- imalat sanayi, madencilik, turizm konaklama tesisi, eğitim veya sağlık alanlarında ise **asgari otuz işçi** çalıştırılması,

(2) 1.4.2005 tarihinden önce yukarıdaki fıkrada belirtilen alanlarda faaliyete geçmiş olan işletmelerin ise , 1.1.2005 tarihinden önce ilgili idareye vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgesinde bildirdikleri işçi sayılarını, 1.4.2005 tarihinden itibaren fiilen ve sürekli olarak;

- hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil), seracılık, **sertifikalı tohumculuk** ve soğuk hava deposu yatırımlarında **en az yüzde yirmi oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari on kişiye ulaşması**;

- imalat sanayi, madencilik, turizm konaklama tesisi, eğitim veya sağlık alanlarında ise **en az yüzde yirmi oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari otuz kişiye ulaşması** gerekmektedir.

Ayrıca yapılan düzenleme ile fiilen ve sürekli olarak çalıştırılan işçi sayısının tespitinde, **daha önce uygulanan , bir takvim yılının en az 3/4'ünde çalıştırılmış işçi sayısı yerine aylık prim ve hizmet belgeleri esas alınacaktır.**

Görüüleceği üzere 5350 sayılı Kanun ile 01/04/2005 tarihinden itibaren yapılan değişiklik ile gerek bu tarihten sonra işe yeni başlayan gerekse daha önce başlamış olan imalat sanayi, madencilik, turizm konaklama tesisi, eğitim veya sağlık alanlarında faaliyet gösteren işletmelerin bu teşvikten yararlanabilmeleri için asgari 30 işçi çalıştırmaları gerekir.

Ancak 5350 sayılı Kanunun Geçici 1.maddesinde 5084 sayılı Kanunun, bu Kanunla değiştirilmeden önceki 6 ncı maddesine istinaden enerji desteğinden yararlanabilecek işletmelerle ilgili uygulamaya; aylık prim ve hizmet belgeleri esas alınmak suretiyle, bir takvim yılı için en az 3/4'ünde çalıştırılmış olma şartı aranmaksızın, aynı madde hükümleri çerçevesinde devam olunacağı hüküm altına alınmıştır. Yani gerek 01/10/2003 tarihinden önce belirtilen illerde (o dönem geçerli kanun hükmüne göre 36 ilde) faaliyet gösteren ve işçi sayısını en az % 20 artırarak asgari 10 işçiye çıkartan,

gerekse bu tarihten sonra ancak 01/04/2005 tarihinden önce belirtilen illerde (o dönem geçerli kanun hükmüne göre 36 ilde) faaliyete başlayan ve fiilen ve sürekli olarak asgari 10 işçi çalıştırarak enerji desteğinden yararlanmaya hak kazanan işletmeler için eski hükümler uygulanmaya devam edecektir.

Örneğin; 10/12/2004 tarihinde Ordu ilinde (36 ilden birisidir) imalat sektöründe faaliyete geçen ve fiilen ve sürekli olarak 12 işçi çalıştıran işletme faaliyete geçtiği dönemde enerji desteğinden yararlanmaya hak kazanmıştır. Bu işletme, 5350 sayılı Kanun ile 01/04/2005 tarihinden itibaren imalat sanayi için asgari 30 işçi şartı getirilmiş olmasına rağmen geçici 1.maddeye göre daha önce bu destekten yararlanmaya hak kazandığı için 12 işçi çalıştırırsa dahi bu destekten yararlanmaya devam edebilecektir. Ayrıca daha önce bir takvim yılı için en az 3/4'ünde çalıştırılmış olma şartı da aranmayacaktır.

01/04/2005 tarihinden itibaren belirtilen illerde, ki yapılan değişiklik ile 49 ile çıkarılmıştır, faaliyete başlayan mükellefler ile bu tarihten önce işe başlamış olanlardan sektörler itibariyle maddede belirtilen şartları yerine getirenlerin ise yeni uygulamadan yararlanacağı tabiidir.

5-3-2- 5615 Sayılı Kanun Sonrası:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunun 24. maddesinin (C) bendi ile 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları birleştirilerek,

"31.12.2008 tarihine kadar uygulanmak üzere 2 nci maddenin (a) bendi kapsamındaki illerde, 1.4.2005 tarihinden itibaren faaliyete geçen ve asgari on işçi çalıştıran işletmeler ile 1.4.2005 tarihinden önce faaliyete geçmiş ve asgari on işçi çalıştıran işletmelerden; fiilen ve sürekli olarak hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil), organik ve biyoteknolojik tarım, kültür mantarı yetiştiriciliği ve kompostu, seracılık, sertifikalı tohumculuk ve soğuk hava deposu ile imalât sanayi, madencilik, turizm konaklama tesisi, eğitim veya sağlık

alanlarında faaliyette bulunanların elektrik enerjisi giderlerinin yüzde yirmisi Hazinece karşılanır. Bu orana; 1.4.2005 tarihinden sonra faaliyete geçen işletmelerde asgari sayıdan sonraki her bir işçi için, 1.4.2005 tarihinden önce faaliyete geçmiş işletmelerde ise bu tarihten sonra işe başlayan ve asgari işçi sayısından sonraki her bir işçi için 0,5 puan eklenir. Hazinece karşılanacak oran, organize sanayi veya endüstri bölgelerinde faaliyette bulunan işletmeler için yüzde elliyi, diğer alanlarda faaliyette bulunan işletmeler için yüzde kırkı geçemez." Şeklinde değiştirilmiştir.

Görülebileceği üzere 5615 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile;

- daha önce enerji desteğinden yararlanamayan **organik ve biyoteknolojik tarım, kültür mantarı yetiştiriciliği ve kompostu** sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerde **01/05/2007** tarihinden geçerli olmak üzere kapsama dahil edilmiş,

- sektörler arasında asgari işçi miktarındaki farklılık ortadan kaldırılmış,

- 01/04/2005 tarihinden önce işe başlayan işletmeler için 1.1.2005 tarihinden önce ilgili idareye vermiş oldukları en son aylık prim ve hizmet belgesinde bildirdikleri işçi sayılarını **en az yüzde yirmi oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının** hayvancılık (su ürünleri yetiştiriciliği ve tavukçuluk dahil), seracılık, sertifikalı tohumculuk ve soğuk hava deposu yatırımlarında **asgari on**, imalât sanayi, madencilik, turizm konaklama tesisi, eğitim veya sağlık alanlarında ise **asgari otuz kişiye ulaşması** şartı kaldırılmıştır.

Buna göre değişikliğe ilişkin maddenin yürürlük tarihi olan **01/05/2007** tarihinden sonra enerji desteği teşvikinden yararlanmak isteyen mükellefler, ister 01/04/2005 tarihinden önce ister bu tarihten sonra faaliyete geçsinler fiilen ve sürekli olarak asgari 10 işçi çalıştırmaları, belirtilen sektörlerde ve Gökçeada ve Bozcaada ile diğer 49 ilden herhangi birisinde faaliyet göstermeleri yeterli olacaktır.

5-4- Enerji Desteği Uygulamasının Süresi:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede

yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunla 5084 sayılı Kanunun enerji desteğini düzenleyen 6'ncı maddesinde yapılan değişiklik Kanunun yayım tarihi olan 2007/Nisan ayını takip eden ay başından itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, yeni uygulama ilk olarak 2007/Mayıs ayından itibaren geçerli olacak ve bu teşvik 31/12/2008 tarihine kadar uygulanacaktır. Dolayısıyla, son uygulama da 2008 yılının Aralık ayı ücretleri üzerinden hesaplanacak gelir vergisi için geçerli olacaktır.

Ancak 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesine 16.7.2004 tarihli ve 5228 sayılı Kanunun (7) 55'inci maddesi ile (h) bendi eklenmiş, buna göre 5084 sayılı kanunun yayımını izleyen (yayım tarihi 06-02-2004) tarihten itibaren azami iki yıl içerisinde tamamlanan yeni yatırımlarda, 3, 4 ve 6'ncı maddelerde yer alan destek ve teşvikler, bu maddelerde yer alan sürelerle bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Daha sonra 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendinde 5350 sayılı yasa ile değişiklik yapılmış ve buna göre, bu Kanun kapsamına giren illerde 31/12/2007 tarihine kadar tamamlanan yeni yatırımlar için gelir stopaj vergisi teşviki, sigorta işveren hissesi primi teşviki ve enerji desteği maddede yer alan süreye yani 31/12/2008 tarihine bakılmaksızın yatırımın tamamlandığı tarihi izleyen beş yıl süresince uygulanacaktır. Örneğin, 31/12/2006 tarihinde tamamlanan bir yatırım için 2011 yılının Aralık ayına kadar teşvikten yararlanılacaktır.

Ve son olarak 26.12.2006 tarihli 5568 sayılı Kanun (8) ile 5084 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin (h) bendi tekrar değiştirilmiş, 5084 sayılı Kanundaki destek ve teşviklerin ilgili maddelerdeki sürelerle bağlı olmaksızın 31.12.2007 tarihine kadar tamamlananlar için 5 yıl, 31.12.2008 tarihine kadar tamamlananlar için 4 yıl, 31.12.2009 tarihine kadar tamamlananlar için 3 yıl süreyle uygulanacağı hükmü getirilmiştir. Buna göre de bu teşvikler eğer tekrar değişiklik yapılmaz ise şu an için 31/12/2012 tarihine kadar uygulanabilecektir.

5-5- Enerji Desteği Miktarı:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunla yapılan değişiklik Kanunun yayımını izleyen aybaşından itibaren yürürlüğe gireceğinden, değişiklik sonrası ilk uygulama 2007/Mayıs ayından itibaren uygulanacaktır. Buna göre enerji desteğinden, 1/4/2005 tarihinden itibaren belirtilen illerde faaliyete başlayan ve asgari 10 işçi çalıştıranlar ile 1/4/2005 tarihinden önce faaliyete başlayıp asgari 10 işçi çalıştıranlardan yukarıda açıklanan sektörlerde faaliyet gösteren mükellefler faydalanabilecektir.

Faydalanılacak destek miktarı ise asgari miktarda işçi çalıştıran işletmeler için **eski dönem borçları, gecikme faizleri ve KDV hariç olmak üzere**, desteğe konu aya ait **ödenmiş** "Enerji ve Güç Bedelleri" toplamının **% 20'si** olmakla beraber, bu orana 1.4.2005 tarihinden sonra faaliyete geçen işletmeler için asgarî sayı olan 10 işçiden sonraki her bir işçi için ; 1.4.2005 tarihinden önce faaliyete geçmiş işletmelerde ise bu tarihten sonra yani 1.4.2005 tarihinden sonra işe başlayan ve asgarî 10 işçi sayısından sonraki her bir işçi için 0,5 puan eklenecek, ancak organize sanayi veya endüstri bölgelerinde faaliyette bulunan işletmeler için % 50'yi, diğer alanlarda faaliyette bulunan işletmeler için ise % 40'ı geçemeyecektir.

Bu durumda destek kapsamına giren organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu bulunan işletmeler asgari işçi sayısına ilave olarak 60 işçi istihdam etmeleri durumunda azami % 50 oranında, diğer yerlerde kurulu işletmeler ise 40 işçi istihdam etmeleri durumunda azami % 40 oranında enerji desteği teşvikinden yararlanabilecektir.

Destek uygulaması ise "Enerji Desteği Komisyonu"na belirlenen enerji desteği tutarının, genel bütçeden ayrılan kaynaktan Komisyonun Hazine Müsteşarlığına müracaat sırası dikkate alınarak, Müsteşarlıkça Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası aracılığı ile işletmelerin T.C. Ziraat Bankasındaki hesaplarına aktarılarak uygulanır.

5615 sayılı Kanun sonrası teşvik tutarlarının hesaplanmasıyla ilgili konuyu çeşitli örneklerle açıklamaya çalışalım.

Örnek 1: (X) Anonim Şirketi, 01/08/2005 tarihinde Elazığ İlinde imalat sanayiinde faaliyete geçen işyerinde 25 sigortalı çalıştırmaktadır. 01/05/2007 tarihi itibariyle ise sigortalı sayısı 15 kişi olmuştur. Buna göre bu şirket 01/04/2005 tarihinden sonra faaliyete başladığından 5615 sayılı yasa öncesine kadar, asgari 30 işçi çalıştırma şartı olduğundan, bu teşvik unsurundan yararlanamıyorken, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren asgari işçi çalıştırma miktarı 10 işçiye düşürüldüğünden 2007/Mayıs ayından itibaren enerji desteğinden yararlanabilecektir. Destek oranı ise (% 20 + 5 x 0,5) % 22,5 olacaktır.

Örnek 2: 01.01.2005 tarihinden önce Kuruma verilmiş olan 2004/Kasım ayına ait aylık prim ve hizmet belgesindeki sigortalı sayısı 15 olan Uşak'daki **organik ve biyoteknolojik tarım** sektöründe faaliyet gösteren (A) Anonim Şirketi, 2005/Nisan ayında sigortalı sayısını 30'a çıkarmış olması ve **01/05/2007** tarihi itibariyle de halen 30 işçi çalıştırmış olması halinde, 2004/Kasım ayındaki mevcut sigortalılarına göre istihdamı % 20 oranı üzerinde artırmış ve asgari 30 sigortalı barajına ulaşmış olmasına rağmen **01/04/2005-01/05/2007 tarihleri arasında** faaliyette bulunulan sektör, enerji desteği kapsamında olmadığından bu teşvikten yararlanamıyorken, 5615 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 2007/Mayıs ayından itibaren **organik ve biyoteknolojik tarım** sektörü enerji teşviki kapsamına alındığından ve asgari işçi şartını da gerçekleştirdiğinden 2007/Mayıs ayından itibaren enerji desteğinden yararlanabilecektir. Uygulanacak desteğin oranı ise asgari destek oranı ile 01/04/2005 tarihinden sonra işe alınan işçi miktarının 0,5 ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın toplamı kadar olacaktır. Bu durumda destek oranı (%20 + 15 x 0,5) % 27,5 olacaktır.

5-6-Enerji Desteği ile İlgili Diğer Hususlar:

Enerji desteği ile ilgili özellik arz eden hususlar ise şunlardır;

a) Kanun kapsamında olan illerde, enerji desteği uygulaması dağıtım şirketlerinin uyguladığı tarife üzerinden yapılır. Elektrik üretimi ve dağıtımının organize sanayi bölgelerince yapıldığı alanlarda ise organize sanayi bölgelerinin uyguladığı tarife üzerinden yürütülür.

b) 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olan hizmet ve yapı işlerinin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerde enerji desteğine ilişkin 6'ncı madde hükmü uygulanmaz.

c) 5084 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi kapsamında hazinece karşılanan enerji giderleri, iadenin yapıldığı dönemde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınır.

d) İl düzeyinde kurulu enerji desteği komisyonuna yanlış ya da yanıltıcı bilgi ve belge sunulması veya belgelerde tahrifat yapılması halinde, yararlanan enerji desteği 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde tahsil olunur.

6- BEDELSİZ YATIRIM YERİ TEŞVİKİ:

6-1 Uygulamadan Yararlanacak Olan

Mükellefler ve Uygulama:

6-1-1 5615 Sayılı Kanun Öncesi:

Bedelsiz yatırım yeri tahsisine ilişkin hüküm önce 21.1.1998 tarih ve 4325 sayılı Kanunun (12) 8'inci maddesinde yer almış ve bu hükme 3.7.2003 tarih ve 4916 sayılı Kanunun (13) 26'ncı maddesiyle bazı ibareler eklenmiştir. Sözü geçen 8'inci madde, 5084 sayılı Kanunun 10'uncu maddesiyle 6.2.2004 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış, 5084 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre madde kapsamına Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca 2001 yılı için belirlenen fert başına GSYİH miktarları 1500 ABD Doları veya daha az olan iller, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca 2003 yılı için belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre endeks değeri eksi olan iller ile kalkınmada öncelikli yöre kapsamındaki diğer iller girmektedir. Kapsama giren bu iller yukarıda belirtilmiştir.

5615 sayılı Kanunun ilgili değişikliğe ilişkin yürürlük tarihi olan 01/05/2007 tarihine kadar bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin, teşvik kapsamına giren ve

yukarıda sayılan illerde en az 30 kişilik (01/04/2005 tarihine kadar 10 kişilik istihdam öngörülmesi yeterli idi) istihdam öngören yatırımlara girişmesi ve istihdam edilecek işçi sayısına, yatırımın faaliyete geçtiği tarihten itibaren beş yıl süre ile uyması gerekiyordu. Bu şekilde yatırımlara girişen gerçek veya tüzel kişilere, Hazineye, katma bütçeli kuruluşlara, belediyelere veya il özel idarelerine ait arazi veya arsaların yatırımcılara bedelsiz olarak devri öngörülmekte ve üzerinde henüz faaliyete geçmemiş yatırım bulunan arazi veya arsalar da bu kapsamda değerlendirilmekteydi. Madde ile ayrıca organize sanayi veya endüstri bölgelerindeki arazilerin de yatırımcılara bedelsiz tahsisi öngörülmekteydi. Ancak organize sanayi veya endüstri bölgelerinde yer alabilecek yatırımlar için bu bölgelerde tahsis edilecek boş parsel bulunmaması şartı aranıyordu.

Ayrıca devre konu taşınmaz üzerindeki kamuya ait bina ve müştemilatının devir tarihindeki bedeli ise, binalar için bu bedel 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29'uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca arsa payı hariç hesaplanan vergi değeridir, devir tarihini izleyen ikinci yılın sonundan başlayarak iki yıl içinde altışar aylık dönemler itibarıyla eşit taksitler halinde tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yine maddenin eski halinde maddenin uygulanması ile ilgili istihdam, yatırıma başlama ve tamamlama süresi, devredilen taşınmazın teminat olarak gösterilmesi, miktar ve devir veya satış koşulları ile diğer usul ve esaslar, Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştı. Bu yetkiye istinaden Konuyla ilgili 2.4.2004 tarih ve 2004/7114 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı "*Hazineye, Katma Bütçeli Kuruluşlara, Belediyelere veya İl Özel İdarelerine Ait Arazi veya Arsaların Gerçek veya Tüzel Kişilere Bedelsiz Devrine İlişkin Yönetmelik*" (14) 21.4.2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve aynı gün yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle devredilemeyecek arazi ve arsalar, öncelik sırası,istihdam koşulları, yatırıma elverişli yerlerin duyurulması ve masraflar ile ilgili şu düzenlemeler yapılmıştır.

a) Devredilemeyecek Arazi ve Arsalar:

Aşağıda belirtilen yerler devredilemez.

(1) Üzerinde kamuya ait bina ve müştemilatı bulunan yerler hariç, kullanıma uygun bina veya tesis bulunan arazi veya arsalar,

(2) Kamu hizmetine tahsisli yerler,

(3) İmar planlarında konut veya kamu hizmetleri için ayrılmış olan yerler,

(4) 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında kalan yerler,

(5) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ile bunlara ait koruma alanları dahilindeki yerlerden Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca uygun görülmeyenler,

(6) 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununa göre, askeri yasak bölgeleri ile güvenlik bölgelerinde kalan taşınmazlar,

(7) Teferruğ yoluyla edinilip de edinme tarihinden bir yıl geçmemiş olan taşınmazlar,

(8) Kamulaştırma yoluyla, edinilip de amacına uygun kullanılmadığı için boş kalan yerlerden 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 23'üncü maddesinde yazılı süresi dolmamış olan yerler,

(9) Üzerinde irtifak hakkı kurulmuş ve hak süresi dolmamış bulunan yerler,

(10) 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirler İle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun gereğince, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı emrine verilmesi veya tahsis edilmesi gereken taşınmazlar,

(11) 6831 sayılı Orman Kanununun 2'nci maddesine göre, orman sınırları dışına çıkarılan taşınmazlar,

(12) 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında kalan yerler,

(13) 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kalan yerler,

(14) 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre, uygulayıcı kuruluş tasarrufuna geçen yerlerden uygulayıcı kuruluş tarafından tahsisi

uygun görülmeyenler ile tarım dışına çıkarılması mümkün olmayan tarım arazileri,

(15) Mülkiyeti ihtilafı olan taşınmazlar,

(16) 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca içme ve kullanma sularının koruma alanları,

(17) Özel çevre koruma alanlarında kalan taşınmazlardan uygun görülmeyenler,

(18) 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan taşınmazlardan uygun görülmeyenler,

(19) Tabi olduğu diğer mevzuat hükümlerine göre devri mümkün olmayan veya uygun görülmeyen taşınmazlar,

(20) Maliye Bakanlığı'nca, katma bütçeli kuruluşlarca, belediyelerce veya il özel idarelerince korunmasında kamu yararı görülen diğer yerler.

b) Öncelik Sırası:

Aynı taşınmazı talep eden yatırımcılar arasında değerlendirmede öncelikli sırası şöyledir.

(1) En fazla istihdam sağlayacak proje,

(2) Yatırım tutarı en yüksek olan proje,

(3) Kooperatifler,

(4) Sermaye piyasası mevzuatına göre halka açık anonim ortaklık sayılan şirketler, (Halka açılma oranlarına göre sınıflandırmada önde gelen)

(5) Diğerleri.

c) İstihdam Koşulları:

İstihdamın fiili, sürekli ve üretime katkı sağlayıcı olması gerekir. Yatırımın faaliyete geçmesinden itibaren beş yıl süresince bu şekilde sağlanan istihdam on kişinin altına düşemez. İstihdam edilecek kişi sayısı fazla gösterilecek bedelsiz devredilen arazinin, büyütülmüş veya daha fazla istihdam gösterilerek öncelik hakkının kazanılmış olması halinde, istihdam edilecek kişi sayısında yıl içinde geçici olarak meydana gelebilecek % 10'a kadar olan (% 10 dahil) azalmalar dikkate alınmaz.

İstihdam edilecek işçi sayısına, yatırımın faaliyete geçmesi tarihinden itibaren beş yıl süre ile uyulması gereklidir.

d) Yatırıma Elverişli Yerlerin Duyurulması ve İmar Planları:

Yatırım yapmaya uygun arazi ve arsalar, ilgili

idarelerce tüm nitelikleri belirlenerek, taşınmazın bulunduğu yerdeki ticaret odası, sanayi odası ve ziraat odalarına bildirilir. Bu taşınmazlar valilikler ve ilgili idarelerce mutat yollarla duyurulur.

Devir konusu arazi veya arsalarından imar planı bulunmayan yerlerin planları, belediyeler veya valiliklerce öncelikle yapılır veya bu idarelerin denetiminde yatırımcı tarafından yaptırılır.

Yatırımlar, varsa, bölge ve çevre düzeni planları ile nazım ve uygulama imar planlarına uygun olmak zorundadır.

e) Masraflar:

Devir ve tapuya ilişkin diğer işlemlerle ilgili her türlü vergi, resim, harç, katılma payı ve diğer masraflar yatırımcı tarafından karşılanır.

6-1-2 5615 Sayılı Kanun Sonrası:

04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı Kanunun 24. maddesinin (B) bendi ile 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun "Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi" başlıklı 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

"Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen illerde en az on kişilik istihdam öngören yatırımlara giren gerçek veya tüzel kişiler lehine; Hazineye, özel bütçeli kuruluşlara, il özel idarelerine veya belediyelere ait arazi veya arsaların üzerinde kırkdokuz yıl süreli bağımsız ve sürekli nitelikli bedelsiz irtifak hakkı tesis edilebilir. Bu taşınmazlar üzerindeki kamuya ait ve ihtiyaç dışı bina ve müstemilat ile üzerinde henüz faaliyete geçmemiş yatırım bulunan arazi veya arsalar da bu kapsamda değerlendirilir. Ancak, talep edilen taşınmazın bulunduğu ilçenin mülkî sınırları içinde organize sanayi veya endüstri bölgesi bulunması halinde, bu bölgelerde yer alabilecek yatırımlar için tahsis edilecek boş parsel bulunmaması şartı aranır.

31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa tâbi alanlar hariç olmak üzere, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunması nedeniyle irtifak hakkı tesis edilemeyen taşınmazlar üzerinde ise

kırkdokuz yıl süreli bedelsiz kullanma izni verilebilir. Bu Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi kapsamı dışında kalan kalkınmada öncelikli yörelerdeki diğer illerde (Gökçeada, Bozcaada hariç) bedelsiz yatırım yeri tahsisine ilişkin olarak, 5 inci maddenin 31/12/2006 tarihinde yürürlükte olan hükümleri uygulanır.

İrtifak hakkı tesis edilecek veya kullanma izni verilecek taşınmazlardan imar planı bulunmayanların planları ile uygulama projeleri, bedelsiz olarak verilen ön izin süresi içinde yapılır.

İstihdam edilecek işçi sayısına, yatırım konusu işletmenin faaliyete geçtiği tarihten itibaren beş yıl süreyle uyulması zorunludur.

Yatırımcı tarafından, mücbir sebepler hariç öngörülen sürede yatırımın en az yüzde ellisinin tamamlanmadığının veya taşınmazın üzerine yatırım başlama tarihinden itibaren bir yıl içinde herhangi bir yatırım yapılmadığının ya da işletmeye geçtikten sonra faaliyetin sona erdirildiğinin tespiti, irtifak hakkı ve kullanma izni sözleşmesinin ağır şekilde ihlali sayılır ve bu durumda herhangi bir yargı kararı aranmaksızın irtifak hakkı veya kullanma izni iptal edilerek taşınmaz üzerindeki muhdesat, zemin maliki idareye intikal eder. Bu durumda ilgili idarenin talebi üzerine irtifak hakkı tapu idarelerince re'sen terkin edilir ve taşınmazın carî yıl proje maliyet bedelinin yüzde biri oranında tazminat alınır.

Yatırımcı tarafından, mücbir sebepler hariç öngörülen sürede yatırımın en az yüzde ellisinin gerçekleştirilmesine rağmen yatırımın tamamlanması veya öngörülen istihdam sayısına yüzde onu aşan oranda uyulmaması halinde ise bedelsiz olarak tesis edilmiş irtifak hakkı veya verilen kullanma izni, bedelliye dönüştürülür. Bu durumda yıllık irtifak hakkı veya kullanma izni bedeli, yatırımın carî yıl proje maliyet bedelinin binde beşidir.

Bedelsiz irtifak hakkı veya kullanma iznine konu taşınmazların üzerinde gerçekleştirilecek yatırımın toplam tutarı, bu taşınmazların maliki idarelerce takdir edilecek rayiç değerinin üç katından az olamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Görüleceği üzere 5615 sayılı Kanunla bedelsiz yatırım yeri teşvikinde; uygulamadan yararlanacak olanlar, uygulamanın esasları ve müeyyide konularında önemli değişiklikler yapılmıştır. Buna göre **01/05/2007 tarihinden itibaren** bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, teşvik kapsamına giren ve yukarıda sayılan illerde **en az 10 kişilik** istihdam öngören yatırımlara girişmesi ve istihdam edilecek işçi sayısına, yatırımın faaliyete geçtiği tarihten itibaren beş yıl süre ile uyması gerekecektir.

Yukarıda açıklandığı üzere 01/05/2007 tarihine kadar bu şekilde yatırımlara girişen gerçek veya tüzel kişilere, Hazineye, katma bütçeli kuruluşlara, belediyelere veya il özel idarelerine ait arazi veya arsalar bedelsiz olarak devredilmekte idi. Ancak **01/05/2007** tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yapılan değişiklik ile, teşvik kapsamına giren ve yukarıda sayılan illerde **en az 10 kişilik** istihdam öngören yatırımlara girişen gerçek veya tüzel kişilere artık kapsamdaki arazi veya arsalar bedelsiz olarak devredilmeyecek, ancak bu gerçek veya tüzel kişilerin lehine Hazineye, özel bütçeli kuruluşlara, il özel idarelerine veya belediyelere ait arazi veya arsaların üzerinde **kırk dokuz yıl süreli bağımsız ve sürekli nitelikli bedelsiz irtifak hakkı tesis edilebilecektir.**

Ayrıca daha önceki uygulamada, üzerinde henüz faaliyete geçmemiş yatırım bulunan arazi veya arsalar bu kapsamda değerlendirilmekte ve devre konu taşınmaz üzerindeki kamuya ait bina ve müştemilatının devir tarihindeki bedeli, devir tarihini izleyen ikinci yılın sonundan başlayarak iki yıl içinde altışar aylık dönemler itibarıyla eşit taksitler halinde tahsil edileceği hüküm altına alınmış iken, yapılan değişiklik ile 01/05/2007 tarihinden itibaren Hazineye, özel bütçeli kuruluşlara, belediyelere veya il özel idarelerine ait bu taşınmazlar üzerindeki kamuya ait ve bina ve müştemilattan **sadece ihtiyaç dışı olanların** bedelli devri yerine üzerlerinde kırk dokuz yıl süreli bağımsız ve sürekli nitelikli bedelsiz irtifak hakkı tesis edilebilecektir.

Ancak, **talep edilen taşınmazın bulunduğu ilçenin mülkî sınırları içinde** organize sanayi veya endüstri bölgesi bulunması halinde, bu bölgelerde yer alabilecek yatırımlar için tahsis edilecek boş parsel bulunmaması şartı aranır. İrtifak hakkı tesis edilecek veya kullanma izni verilecek taşınmazlardan imar planı bulunmayanların planları ile uygulama projeleri, bedelsiz olarak verilen ön izin süresi içinde yapılır.

Yine yapılan değişiklik ile 01/05/2007 tarihinden itibaren bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanmak isteyen ve gerçek veya tüzel kişilerin, bu teşvik unsurundan yararlanabilmeleri için **bedelsiz irtifak hakkı veya kullanma iznine konu taşınmazların üzerinde gerçekleştirecekleri yatırımın toplam tutarının, bu taşınmazların maliki idarelerce takdir edilecek rayiç değerinin üç katından az olmaması gerekmektedir.**

Ayrıca daha önceki uygulamada 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa tâbi alanlar hariç olmak üzere, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunması nedeniyle devredilemeyen taşınmazlar üzerinde bedelsiz kullanma izni verileceği hüküm altına alınmış ama bunun ne kadar süreli olacağı konusunda bir düzenleme yapılmamıştı. Yapılan düzenleme ile buna süre itibarıyla sınırlama getirilmiş, buna göre 01/05/2007 tarihinden itibaren 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununa tâbi alanlar hariç olmak üzere, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunması nedeniyle irtifak hakkı tesis edilemeyen taşınmazlar üzerinde kırk dokuz yıl süreli bedelsiz kullanma izni verilebilecektir.

5084 sayılı Kanunun 5615 sayılı Kanunun 24. maddesinin (B) bendi ile değiştirilen "Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi" başlıklı 5 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde ise, bu Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi kapsamı dışında kalan kalkınmada öncelikli yörelerdeki diğer illerde (Gökçeada, Bozcaada hariç) bedelsiz yatırım yeri tahsisine ilişkin olarak, 5 inci maddenin 31/12/2006 tarihinde yürürlükte olan hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir.

Buna göre Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi kapsamı dışında kalan (Bozcaada ve Gökçeada ha-

riç) Karabük, Kırıkkale, Samsun ve Zonguldak illerinde bedelsiz yatırım yeri tahsisine ilişkin eski hükümler uygulanacaktır. Yani bu illerde bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanabilmek için öncelikli olarak asgari 30 işçi çalıştırılması öngörülen yatırımlara girişilmesi gerekmektedir.

Ve son olarak, maddenin eski halinde maddenin uygulanması ile ilgili istihdam, yatırıma başlama ve tamamlama süresi, devredilen taşınmazın teminat olarak gösterilmesi, miktar ve devir veya satış koşulları ile diğer usul ve esaslar, Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmış iken 5615 sayılı Kanunla maddenin son cümlesi "**Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir**" şeklinde değiştirilmiştir. Bu nedenle bu teşvik unsurunun uygulanması ile ilgili düzenlemeler bundan sonra Maliye Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Bu teşvik unsurunun uygulanması ile ilgili daha önce yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan yönetmelikte yer alan devredilemeyecek arazi ve arsalar, öncelik sırası, istihdam koşulları, yatırıma elverişli yerlerin duyurulması ve masraflar ile ilgili düzenlemelerin bundan sonra nasıl olacağı ve nasıl uygulanacağı hususlarında Maliye Bakanlığınca yapılacak olan düzenlemelerin takip edilmesi gerekir.

6-2-Yatırımcılara Uygulanacak Müeyyide:

Kanunda yatırımcılara uygulanacak müeyyide duruma göre iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Birincisi irtifak hakkı veya kullanma izninin iptal edilerek taşınmaz üzerindeki muhdesat, zemin maliki idareye intikali, ikincisi ise irtifak hakkı veya verilen kullanma izninin bedelliye dönüştürülmesi halleridir. Buna göre yatırımcı tarafından, mücbir sebepler hariç;

- 1- öngörülen sürede yatırımın en az yüzde elisinin tamamlanmadığının,
- 2- veya taşınmazın üzerine yatırıma başlama tarihinden itibaren bir yıl içinde herhangi bir yatırım yapılmadığının,
- 3- ya da işletmeye geçtikten sonra faaliyetin sona erdirildiğinin tespiti,

irtifak hakkı ve kullanma izni sözleşmesinin ağır şekilde ihlali sayılır ve bu durumda herhangi bir

yargı kararı aranmaksızın irtifak hakkı veya kullanma izni iptal edilerek taşınmaz üzerindeki muhdesat, zemin maliki idareye intikal eder. Bu durumda ilgili idarenin talebi üzerine irtifak hakkı tapu idarelerince re'sen terkin edilir ve taşınmazın carî yıl proje maliyet bedelinin yüzde biri oranında tazminat alınır.

Yatırımcı tarafından, mücbir sebepler hariç;

1- öngörülen sürede yatırımın en az yüzde ellisinin gerçekleştirilmesine rağmen yatırımın tamamlanmaması,

2- veya öngörülen istihdam sayısına yüzde onu aşan oranda uyulmaması halinde ise,

bedelsiz olarak tesis edilmiş irtifak hakkı veya verilen kullanma izni, bedelliye dönüştürülür. Bu durumda yıllık irtifak hakkı veya kullanma izni bedeli, yatırımın carî yıl proje maliyet bedelinin binde beşidir.

7- SONUÇ:

Ekonominin istikrarlı ve dengeli bir şekilde büyümesini sağlayarak, milli gelirdeki artıştan sosyal, ekonomik ve bölgesel olarak toplumun tüm kesimlerinin adil bir şekilde payını almasını sağlamak ancak yatırım ve istihdamın toplam olarak artırılması ve daha da önemlisi bu artışın bu artışın bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını ortadan kaldıracak şekilde sağlanması ile mümkündür. Bu nedenle özellikle ekonomik gelişmişlik düzeyi düşük olan bazı illerde vergi ve sigorta primi teşvikleri uygulamak, enerji desteği sağlamak ve yatırımlara bedelsiz arsa ve arazi temin etmek suretiyle yatırımları ve istihdam imkânlarını artırmak için 5084 sayılı Kanun yayımlanmıştı. Ancak bir çok düzenlemede olduğu gibi Kanunda yürürlüğe girdiği tarihten bu yana gerek teşviklerden yararlanma şartları gerekse teşvik süreleri olsun bir çok değişiklik yapılmıştır.

Bu değişikliklerin en sonuncusu ise 04/04/2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak 01/05/2007 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 5615 sayılı yasa ile yapılmıştır. Yapılan bu kapsamlı değişiklik ile;

1- Gelir vergisi stopajı, sigorta primi ve enerji desteği teşviklerinden bu Kanunun yayımı tarihi

olan 04/04/2007 tarihinden itibaren 5 yıl süreyle, bu maddelerdeki şartları taşınmaları kaydıyla Gökçeada ve Bozcaada'daki işletmelerde yararlanabilecektir.

2- Gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanabilmek için 01/04/2005 tarihinden önce işe başlayanlar için işçi sayısını en az % 20 oranında artırmaları ve çalıştırılan toplam işçi sayısının asgari 30 kişiye ulaşması şartı kaldırılarak 01/05/2007 tarihinden itibaren en az 10 işçi çalıştırmaları yeterlidir. Yine 01/04/2005 tarihinden sonra belirtilen illerde yeni faaliyete başlayanlar için ise asgari 30 işçi çalıştırma şartı 10 işçi olarak değiştirilmiştir.

3- Enerji desteği ile ilgili olarak ise bu destekten yararlanacak sektörler 01/05/2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere organik ve biyo teknolojik tarım ile kültür mantarı yetiştiriciliği ve komposto sektörleri de eklenmiş, ayrıca sektörler arasında asgari işçi miktarındaki farklılık ortadan kaldırılarak ister 01/04/2005 tarihinden sonra ister bu tarihten önce faaliyete başlanılsın asgari 10 işçi çalıştıran işletmeler bu teşvik unsurundan faydalanabileceklerdir.

4- Bedelsiz yatırım yeri tahsisi ile ilgili olarak ise; daha önce uygulanan arsa veya arazi devri şeklindeki teşvik, arazi veya arsalar üzerinde kırk dokuz yıl süreli bağımsız ve sürekli nitelikli bedelsiz irtifak hakkı tesisi şeklinde değiştirilmiş, daha önce en az 30 kişilik istihdam öngören yatırımlara uygulanırken 01/05/2007 tarihinden itibaren en az 10 kişilik istihdam öngörülen yatırım olması yeterlidir. Ve yine yapılan değişiklik ile 01/05/2007 tarihinden itibaren bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanmak isteyen ve gerçek veya tüzel kişilerin, bu teşvik unsurundan yararlanabilmeleri için bedelsiz irtifak hakkı veya kullanma iznine konu taşınmazların üzerinde gerçekleştirecekleri yatırımın toplam tutarının, bu taşınmazların maliki idarelerce takdir edilecek rayiç değerinin üç katından az olmaması gerekmektedir.

5- Bedelsiz yatırım yeri tahsisi ile ilgili olarak yapılan diğer önemli bir değişiklik Kanunun 2 nci

maddesinin (a) bendi kapsamında dışında kalan (Bozcaada ve Gökçeada hariç) Karabük, Kırıkkale, Samsun ve Zonguldak illerinde bedelsiz yatırım yeri tahsisine ilişkin eski hükümler uygulanacaktır. Yani bu illerde bedelsiz yatırım yeri teşvikinden yararlanabilmek için öncelikli olarak asgari 30 işçi çalıştırılması öngörülen yatırımlara girişilmesi gerekmektedir.

Görülebileceği üzere 5615 sayılı Kanun ile yatırım ve istihdamın teşviki ile ilgili teşvik unsurlarının uygulanma şartları ve usullerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Hiç şüphesiz yapılan bu düzenlemeler ile bu teşvik unsurlarından yararlanacak mükelleflerin sayısında özellikle de gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanacak mükelleflerin sayısında önemli bir artış olacaktır.

Unutulmamalıdır ki yapılan düzenlemelerin esas amacı yatırımı ve buna bağlı olarak da istihdamı artırmaktır. Ancak ülkemizdeki kayıt dışı istihdamın büyüklüğü bu şekildeki teşviklerin amacına ulaşmasını engellemektedir. Şöyle ki aslında fiilen 30 işçi çalıştıran ancak sigortalı olarak 7 işçi çalıştıran işletmeler bu teşvik unsurlarından yararlanabilmek için kayıt dışı çalıştırdığı bu işçileri yeni işe almış gibi gösterecek böylece istatistiksel olarak istihdamın arttığı sonucuna ulaşılabilecektir. Ancak gerçekte fiilen istihdam artmayacak sadece kayıt dışı istihdam kayıtlarına alınmış olacaktır. Ayrıca teşvik şartlarında sürekli değişiklik yapılması işletmelerin yatırım kararlarında değişikliğe neden olabilecek ve güven azalacaktır. Bu nedenle yatırım ve istihdamın bölgeler arası gelişmişlik farkını azaltacak şekilde artırılması için teşviklerin öncelikle bölgenin sosyo ekonomik özelliğine göre sektörel bazda uygulanması ve buna ilişkin yasal düzenlemelerin sürekli değiştirilmeden istikrarlı bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

(1) 5084 sayılı “ Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 06/02/2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(2) 5350 sayılı “Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Ka-

nun”, 18.05.2005 tarihli, 25819 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(3) 5615 sayılı “ Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”. 04/04/2007 tarihli 26483 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(4) 17.04.2004 tarih ve 25436 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Tebliği

(5) 04.06.2005 tarih ve 25835 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Tebliği

(6) 20.04.2006 tarih ve 26145 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 3 seri no.lu Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Tebliği

(7) 5228 sayılı “Bazı Kanunlarda ve 178 sayılı KHK’de Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 31/07/2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(8) 5568 sayılı “Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun” 30.12.2006 tarih ve 26392 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(9) 27.05.2005 tarih ve B.13.2. SSK.5.01. 08. 00/VII-031/415625 sayılı Genelge

(10) 09/06/2004 tarih ve 25487 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hazine Müsteşarlığının 2004/1 nolu “Enerji Desteğinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ”i

(11) 3/08/2005 tarih ve 25895 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hazine Müsteşarlığının 2005/1 nolu “Enerji Desteğinin Uygulanmasına İlişkin Tebliğ”i

(12) 4325 sayılı “Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 sayılı

Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun“ 23/01/1998 tarihli ve 23239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(13) 4916 sayılı **“Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”** 19/07/2003 tarihli ve 25173 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

(14) 2.4.2004 tarih ve 2004/7114 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı *“Hazineye, Katma Bütçeli Kuruluşlara, Belediyelere veya İl Özel İdarelerine Ait Arazi veya Arsaların Gerçek veya Tüzel Kişilere Bedelsiz Devrine İlişkin Yönetmelik”* , 21.4.2004 tarihli ve 25440 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir.